

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Corpus Juris Canonici Emendatum Et Notis Illustratum

Gregor <XIII., Papst>

**Editio haec postrema summâ fide & diligentîâ nunc denuò à
mendis prioribus Typographicis purgata, 1670**

Septimi decretalium. Liber secundus

[urn:nbn:de:bsz:31-107487](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-107487)

CAP. II.

EX proximo Lateranensi Concilio a pia & salubris sanctio emanavit, ut quicumque habens beneficium Ecclesiasticum, cum cura & sine cura, si post sex menses, quam illud obtinuerit, divinum officium, legitimo cessante impedimento, non dixerit, beneficiorum suorum fructus, pro rata omissionis, officii & temporis, suos non faciat, sed eos, tanquam injuste perceptos, in fabricas ipsorum beneficiorum vel pauperum eleemosynas erogare teneatur. Veruntamen multorum animi suspensione tenentur, cujusmodi rata prædictæ ratio sit habenda? Nos huic rei evidentiùs atque expressius providere volentes, statuimus, ut qui horas omnes canonicas uno vel pluribus diebus intermiserit, omnes beneficii seu beneficiorum suorum fructus, qui illi vel illis diebus responderent, si quotidie dividerentur: qui verò maturum tantum, dimidiam; qui ceteras omnes horas, aliam dimidiam; qui harum singulas, sextam partem fructuum ejusdem diei amittat: tamen si aliquis choro additus non recitans omnibus horis canonicis cum aliis præsens adsit, fructusque & distributiones fortè aliter assignatas, solà præsentia, juxta statuta, consuetudinem, fundationem, vel aliàs sibi lucrificasse prætendat. Is etiam, præter fructuum & distributionum amissionem: Item ille, qui primis sex mensibus officium non dixerit, nisi legitimum impedimentum ipsum excuserit, grave peccatum intelligat admisisse. Declarantes præstimonias, præstimoniales portiones, & qualiacunq; beneficia, etiam nullam omninò servitium habentia, obtinentes, cum prædictis pariter contineri. At quicumque pen-

a Cancell. Later. sess. 9. Dominicus de Soto q. 5. art. 6. lib. 16. hoc decretum prudenter interpretatur. Menochius verò, de arbitr. jud. cent. 5. cas. 429. certis modis hanc penam minuire contendit.

sionem, fructus, aut alias res ecclesiasticas, ut clericus, percipit, cum modo prædicto ad dicendum officium parvum beate Mariæ virginis decernimus obligatum, & censuratum, fructuum, rerumq; ipsarum amissioni obnoxium. Romæ 12. Cal. Octobr. 1572.

Julius Tertius.

Tempore obitus, beneficii fructus transiunt ad successores, non ad hæredes.

CAP. III.

Nostre intentionis nunquam fuit, quòd quis, quorumcunq; beneficiorum a, etiam Episcoporum, Archiepiscoporum, Patriarcharum & aliorum Prælatorum, etiam Cardinalium, ubilibet, etiam in Romana Curia, aut districtu, pro tempore decedentium, sive ex testamento, per ipsos beneficiatos, etiam vigore facultatum quarumcunq; eis in specie vel in genere, etiam prætextu quorumcunq; capitulorum, ac statutorum, & ordinationum, etiam nostrorum, sub quibusvis tenoribus & formis, ac aliàs quomodolibet concessorum condito, sive ab intestato hæredes, fructus, &c. ac pecunias, & res alias per ipsos sic defunctos beneficiatos, etiam Episcopos, Archiepiscopos, Patriarchas, & alios Prælatos ac Cardinales, ante eorum obitum non exactos, etiam si pro tempore ante obitum hujusmodi decurso debeantur, ac eorum solutionis dies beneficiatis & Cardinalibus viventibus adveniret, & per ipsos beneficiatos & Cardinales non feterit, quò minus illos exegerint, quin imò omnem pro illorum exactione necessariam diligentiam, etiam judicialiter agendo fecerint, quoquo modo exigere, aut etiam sponte oblatos percipere.

a Vacantium beneficiorum fructus debent converti in Ecclesia utilitatem, vel reservari futuro successori, text. in c. quia sepe, de elect. in 6. c. si propter, de rescript. esd. lib.

F I N I S.



SEPTIMI DECRE- TALIIUM LIBER SECUNDUS.

TITULUS I.

DE FORO COMPETENTI, ET JURISDICTIONIS ORDINARIÆ POTESTATE.

MARTINUS QUINTUS.

Laicis in clericos nulla potestas, & idè Ecclesiasticorum cause in foro jurisdictionis ordinaria debent decidi.

CAPUT I.

Ad reprimendas insolentias transgressorum, eorumque præsumptionem refrinandam, si nervus Ecclesiasticæ disciplinae lentescat, eorum voluntas proclivior sit ad peccandum, & exemplum impunitatis periculosius in alios derivatur. Propter quod ad præsentis officium pertinet, sic debitam executionem adhibere justitiæ, quòd commissam puniat, & committendorum in posterum audaciam interdicit. Sanè, sicut displicenter accepimus, nonnulli diversorum regnorum & terrarum judices, aliiq; officiales laici, & laicales personæ, jurisdictionem in temporalibus exercentes, exerceri facientes, non attendentes, quòd laicis in clericos & Ecclesiasticas personas, & illo-

N n n

rum bona, nulla sit attributa potestas, pretextu huiusmodi, quod afferant in suis dominiis ad se pertinere coactione viâ facti, quæ verè & fide attendata asseruntur, etiam in quocunque loco sacro vel religioso, quantumcunque Deo dicato, ex quacunque causâ, etiam si ratione delationis corporis Christi, collationis Sacramentorum, & beneficiorum Ecclesiasticorum venditionis factarum, aut aliarum rerum, & bonorum ad Ecclesias, & Ecclesiasticas personas pertinenti quomodocunque, etiam si solâ negatione vel affirmatione facti interveniat, & ad eos recurratur, cognitionem ad se spectare, pro eo, quod factum & novitas, quæ prætentuntur, etiam sine alia violentia, quamvis in loco spirituali, & in loco sacro si ve religioso, eò quod immediatè, ut prætentuntur, spiritualiter non existant: propterea ministros Ecclesiarum, & personas Ecclesiasticas, quantumcunque res, causa, vel occasio, unde dependent & derivantur, piâ, sacra, vel Ecclesiastica sit aut spiritualis, ad forum suum, & ipsarum cognitionem trahunt, & respondere cogunt: necnon procuratores fiscales in curiis temporalibus multismodis agere procurant, ad quos (quod deterius est) nonnulli prelati & personæ Ecclesiasticæ, in superbiam & elationem dati, ad superandum & sibi subsistendum, per tales inventiones & cautelas, alias personas Ecclesiasticas & religiosas, habent plerumque recursum, & propterea in eisdem regnis, & terris, civitatibus, castris, & locis, auctoritas & iurisdic-tio Ecclesiastica penitus absorbentur: & nihilominus ipsi laici iudices alios laicos in foro Ecclesiastico, super rebus quantumcunque Ecclesiasticis vel spiritualibus, & concernentibus immediatè Ecclesiasticas personas, ne respondeant, & iudicibus Ecclesiasticis, ne cognoscant, inhibitiones fieri sub gravibus penis temporali-bus faciunt, & procurant, & si fecus fecerunt, emendam pecuniariam excessivam exigere, ac vastatores in domi-bus, & aliis piis locis Ecclesiasticis, & religiosis, inducere, ac loca ipsa, personasque Ecclesiasticas, localibus & paramentis Ecclesiasticis, & bonis mobilibus, ac aliis spo-liare, illaque vendere & alienare, fructus quoque & proventus ad temporalitatem ad manus suas ponere, nec non diversas injurias, & molestias reales & personales effrem personis Ecclesiasticis inferte non verentur, in Dei offensam, animarum suarum periculum, Ecclesiastice libertatis vitium, & plurimorum gravamen, præiudicium, & iacturam. Nos igitur adversus talia præsumptum temeritatem, remedia apponere, & super his salubriter providere cupientes, ac concilii a Milevitan. ac sel. record. Innocentii Papæ III. prædecessoris nostri constitutionibus super hoc editis, auctoritate & apostoli-câ, ex certa scientia, hæc nostrâ infragabili constitutio-ne perpetuè duraturâ, tenore præsentium statuimus, de-cernimus, ac etiam ordinamus, quod omnes & singule personæ Ecclesiasticæ, seculares & regulares, ordinum quorumlibet, quacunque exceptione sussultæ, vetiamsi Pa-triarchali, Archiepiscopali, Episcopali, Abbatiali, vel aliâ quavis præfulgeant dignitate, quæ aliam personam Ecclesiasticam, collegium, vel conventum, in actione reali, mixtâ, vel personali, civili vel criminali, etiam occa-sione cuiuscunque, summisionis, etiam iuramento vallatæ, vel alias ad forum si ve iudicium laicale, directè vel indi-rectè (de qua in foro Ecclesiastico ordinari consueverit) possit, vel debeat, de iure, vel de consuetudine, aut aliâ cognoscâ, trahere præsumperit, causam ipsam, & omne jus ei, si ve eis, in possessorio vel petitorio, in re vel ad rem, causâ vel occasione huiusmodi quomodolibet com-petens, eo ipso perdant penitus & amittant, & singule personæ, excommunicationis: capitula verò & conventus, suspensionis & interdicti sententias incurrant ipso facto: & si personæ ipsæ, & eis in præmissis adherentes & servientes, in aliquo rebelles fuerint, & incontinenti non

a. Gratian. in c. condenua. 21. q. 1. & in c. futuram. 12. quæst. 1.

obedierint, omnes illas per privationem suorum benefi-ciorum, Ecclesiasticorum quorumcunque, quæ obtine-bant, & in quibus, & ad quæ ius quomodolibet compe-tit, & inhabilitationem ad alia in posterum obtinenda coërceri & compelli volumus antedictas. Et nihilominus omnes & singulos iudices & executores, communi-tates, dominia, laicos, & laicales personas, postquam ex-ceptum fuerit de non iurisdictione eorum, aut evidentè appareat, huiusmodi cognitionem ad eos de iure non spe-ctare, talia præsumentes, & ea fieri mandantes, seu eorum nomine & mandato facta rata habentes, vel eis faciendis dantes auxilium, consilium, vel favorem, cuiuscunque præminentie, dignitatis, gradus, ordinis vel con-ditionis existant, seculares personas, eorum videlicet singulos officiales, quocunque nomine censeantur, & consiliarios, & privatas personas, quæ præmissorum princi-pales perpetratores existerent, excommunicationis sen-tentiam incurere volumus ipso facto, nullisque ab eis-dem sententiis, per alium, quam per Romanum Pontifi-cem, præterquam in mortis articulo constitutum, absolvi valeat, si ve possit: & præmissa omnia, non tantum ad futura, sed etiam ad præsentia, & presentia extendimus, auctoritate memoratâ; quodque etiam procurator fisca-lis causarum Cu. Camera Apostolicæ contra-culpabiles in præmissis, desuper summaria informatione præhabita, per se vel alium seu alios, agere & procedere possit & va-leat, nihilominus concedentes.

Urbanus Sextus.

Laici iudices, in privilegio & ordina clericis in iuriam, non pos-sunt sine culpa sacrilegii clericos bannire aut relegare.

CAP. II.

Quia, sicut displicenter accepimus, nonnulli diversarum partium Principes, Marchiones, Duces, Comites, Barones, & alii nobiles, necnon potestates, Capita-nei, Bajulini, Scabini, Advocati, Rectores, Iudices & Consules, aliique officiales & consiliarii civitatum, oppi-dorum, terrarum, castrorum, & aliorum locorum, ali-que laici & laicales personæ, dominium seu iurisdic-tionem in temporalibus obtinentes, necnon ipsarum civi-tatum communia, & oppidorum, castrorum, terrarum, & aliorum locorum universitates, non attendentes, quod laici in clericos, & personas Ecclesiasticas, & illorum bona, nulla sit attributa potestas, nihilominus ministros Ecclesie, etiam interdum in dignitatibus constitutos, temeritate propria bannire, seu relegare, aut proferbere non verentur. Nos adversus temeritatem huiusmodi remedium apponere cupientes, omnes & singulos talia præsumentes, & ea fieri mandantes, seu eorum nomine vel mandato facta rata habentes, vel in eis faciendis dan-tes auxilium, consilium, vel favorem, si singulares per-sonæ fuerint, cuiuscunque præminentie, dignitatis, status vel conditionis existant, eorum videlicet singulas, si verò communitates vel universitates extiterint, omnes & sin-gulos earum communitatum & universitatum potesta-tes, capitaneos, bajulinos, scabinos, advocatos, rectores, iudices, consules, & officiales, quocunque nomine cen-seantur, ac consiliarios, & privatas personas, quæ huiusmodi sacrilegii principales perpetratores existerent, ex-communicationis sententias incurere, necnon quamli-bet earundem communitatum, seu universitatum, ac il-la ipsorum Principum, Marchionum, Ducum, Comitum, Baronum, Nobilium, & aliorum quorumcunque laicorum & laicarum personarum talia præsumentium, in quibus talia fierent, civitates, terras, oppida, castra, & alia loca, Ecclesiastico interdicto subjacere volumus ipso facto, nul-lisque ab eisdem sententiis per alium, quam per Roma-num Pontificem, præterquam in mortis articulo, possit absolvi, nec interdictum huiusmodi per alium etiam re-laxari. Romæ 4. Id. Decemb. 1102.

Leo Decimus, in Concilio Lateranensi.

Exemptionis privilegio abstantur Comites ordinarii fori.

Ubi.

Inter fugientes, & impunitatem scelerum simulantes, quamobrem eorum causa iurisdictioni Ecclesiastica deferenda tradatur.

CAP. III.

Regimini universalis Ecclesie (disponente Domino) praevidetur, juxta pastoralis officii debitum, libenter intendimus utilitatibus subditorum, & ad conferendam libertatem Ecclesiasticam, & removendam scandala, ponendam concordiam, & nutriendam quietem inter Ecclesiarum praelatos & eorum subditos, eò propensius Apostolica sollicitudinis studium adhibemus, quò dissensionem talium fore dispendiosam experimento comprobatur, necnon indulta pariter & privilegia eidem subditis, in ipsorum praelatorum dispendium, tam per praedecessores nostros, quam sedem Apostolicam concessa, ita libenter moderamur, ne exinde scandala procedant, nevé ex his ulli deur materia malignandi, & personae Ecclesiasticae à bono obedientiae, necnon divini perseverantiae servitii nullatenus retrahantur. Sane nuper ad nostrum relatio fide digna pervenit auditum, quòd Canonici Patriarchalium, Metropolitanarum, & Cathedralium, & collegiarum Ecclesiarum, & alii clerici seculares, plura praesumunt, quae ipsis infamiam non parvam patiunt, & aliis inferunt laesionem, praetextu exemptionis & libertatis à dicta sede obtenta, ordinariorum correctiones & ordinationes subterfugiant, ac eorum forum sive iudicium declinant, nonnulli etiam impunitatem suorum excessuum, per privilegium exemptionis obtinere sperantes, excessus ipsos committere non verentur, quos, nisi per exemptionem, quae gaudet, crederent se defendi, nullatenus fuissent commissuri.

Hinc itaque accidit, ut propter eorum audaciam, qui praetextu privilegii exemptionis impunitatem excessuum obtinere confidentes, nonnulla multoties committant enormia, per quae plurimum difamatur Ecclesia, & scandala gravia generantur, potissime autem, cum talia per eos, ad quos horum spectat correctio, incorrecta remaneant, seu illi, ad quos spectat illa punire, negligunt. Nos volentes, ne eo praetextu delicta remaneant impunita, morbo hujusmodi necessarium adhibere medelam, sacro approbante Concilio statuimus, ut de cetero illi, quibus exemptionum correctio & punitio à dicta sede demandata est, circa illam vigilantius intendant, & diligenter officii sibi commissi debitum exequantur, & quamprimum eis exemptos ipsos deliquisse legitime constiterit, ita eosdem exemptos delinquentes puniant, quòd iidem exempti metu poenae à suis arcantur insolentibus, & alii eorum exemplo pertaciti profligare ad similia merito perhorrescant.

Et si circa hoc negligentes fuerint dioecetani & alii locorum ordinarii, eosdem, quibus exemptionum correctio hujusmodi competit, personaliter, si illorum copia & notitia haberi poterit: alioquin, vel si nullus in partibus exemptionum ipsorum certus iudex fuerit, eos, quorum sua in praemissis interesse putaverint, per edictum publicum, cathedralium seu aliarum Ecclesiarum locorum, in quibus exemptionum iudices hujusmodi residere, seu nullis eorundem exemptionum iudicibus existentibus, ipsos exemptos deliquisse contigerit, valvis affigendum, moneant, ut ipsi tales exemptos delinquentes & criminosos puniant & castigent, infra competentem terminum, monentium ipsorum arbitrio moderandum. Et si ipsi moniti in hoc negligentes fuerint, & id adimpleverint, seu recusaverint, tunc ut in eo, in quo deliquerint, puniantur, cognitione hujusmodi ea vice sint privati, & se non intromittant ullatenus de eisdem: sed dioecetani & alii locorum ordinarii hujusmodi, contra tales exemptos delinquentes & criminosos, auctoritate nostrà, ad inquisitionem, vel per accusationem, sine aliquibus tormentis, procedere, & testes per se ipsos examinare possint, ac processum ipsum (quem ratione so-

lennitatis juris, praeterquam ratione citationis omnimodum delictum alias rite probatum fuerit, nullum allegari vel dici posse prohibemus, sed per eos habitum, clausum, & eorum sigillo munitum, ad sedem Apostolicam examen, ipsorum exemptorum delinquentium expensis, etiam in ipso processu factis, ad quartam solutionem ordinarii ipsi possint eosdem inquisitos & accusatos compellere, per proprium vel alium nuncium quanto citius destinare procurent) apud eandem sedem, per Romanum Pontificem, vel alium, cui dixerit committendum, diligenter examinandum, & ita culpabiles repositos, quòd ad condemnationem, vel propter sufficientia indicia, propter quae ad torturam pro veritate exquirenda procedi valeat, ad ipsos dioecetanos seu ordinarios, per eos auctoritate nostrà in causa inquisitionis seu accusationis ulterius legitime procedendum, & causam ipsam, prout justum fuerit, terminandam remittendum. Notarii autem dictae sedis, quorum officium in ipsis primitivè Ecclesiae initiis, à sol. record. Clem. Papa I. ad sanctorum gesta a perquirenda atque conscribenda noscitur institutum, ad Protonotariatus officium assumpti, habitum & rochetum deferentes, & alii nostri & dictae sedis officiales, actu sua officia exercentes, tam in civilibus, quam criminalibus, ab omni ordinariorum jurisdictione sint exempti. Alii vero Notarii habitum Protonotariatus non deferentes, nisi illum infra trimestre, post praesentium publicationem assumpserint, & ipsi ac alii in posterum assumendi, habitum & rochetum hujusmodi continè non gestantes, atq; alii nostri & dictae sedis officiales, officia sua actu non exercentes, tam in criminalibus, quam in civilibus, ratione causae summam 25. Ducatorum auri de Camera non excedentis, duntaxat, eorundem dioecetanos & ordinariorum jurisdictioni subiaceant. In civilibus vero causis summam hujusmodi excedentibus plenà gaudeant exemptione, & à dictorum dioecetanos & ordinariorum jurisdictione penitus sint exempti.

Dignum quoque & etiam congruum arbitantes, quòd ex sanctae Romanae Ecclesiae Cardinalium familiaribus, illi duntaxat privilegio exemptionis gaudeant, qui actu domestici, & continui sunt consuevitales, vel ab eisdem Cardinalibus ad ipsorum exequenda negotia missi, vel qui recreationis causà ad tempus à Romana Curia absentes fuerint, ceteris vero etiam familiaritatis literas habentibus, quò minus coercitioni dioecetanos & ordinariorum eorundem subiaceant, familiaritatis hujusmodi privilegium nullatenus suffragetur, & cum eisdem dioecetanis, ut monasteria monialium sedi Apostolicae immediate subiecta, in eorum dioecibus consistencia, semel in anno visitare possint, per constitutionem in Concilio Wiennensi editam, quae incipit: Attendentes, &c. plena fuerit data facultas, illam innovamus, ac exemptionibus & privilegiis quibuscumque non obstantibus, distictè servari praecipimus & mandamus. Per praemissa quoque eisdem dioecetanis & ordinariis, casibus, quibus in exemptos à jure jurisdictionis concessa est, nullatenus praesudicium generetur. Exemptiones autem de cetero, absque rationabili causa, & quorum interest minime citatis, pro tempore concessas, nullius roboris & momenti esse decernimus.

Et cum Ecclesiasticus ordo confundatur, si sua unicuique jurisdictione non servetur, ordinariorum jurisdictioni (quantum cum Deo possumus) favere, ac litibus finem celerius imponi, & litigantium immoderatis sumptibus & expensis parci satagentes, statuimus & or-

a Protonotariatus officium in principio Ecclesiae primitivè à beato Clemente ad sanctorum Martyrum gesta perquirenda atque scribenda fuit institutum, ut legitur in historia S. Clementis Papa & Fabiani. Vide Luc. de Penna, in rub. de magistris sermone. Cod. lib. 12.

dinamus, quod singulae causae, tam spirituales, quam civiles & mixtae, forum Ecclesiasticum quomodolibet concernentes, & beneficiales (dummodo beneficia ipsa generaliter reservata non fuerint, & ipsorum singulorum beneficiorum fructus, redditus, & proventus, 24. ducatorum auri de Camera, secundum communem estimationem, valorem annum non excedant) in prima instantia extra Romanam Curiam, & in partibus, coram ordinariis locorum duntaxat cognosci & terminari, ita quod nulli ante diffinitivam sententiam liceat appellare, nec appellatio (si fuerit emissã) ullatenus admitti, nisi ab interlocutoria, quae vim habeat diffinitivae, vel à gravamine, minimè concernente negotium principale, quod per appellationem à diffinitiva sententia reparari non possit: nisi alter colligantium adversarii sui potentia merito perhorrescens, seu alia probabili & honesta causa, aliter, quam per proprium juramentum, saltem semiplene probata, coram ordinario non auderet litigare. Eo enim casu causa ipsa, etiam appellationum, in dicta Curia, etiam in prima instantia, committi & cognosci & terminari possint. Alioquin appellationes, & illarum, etiam aliarum causarum huiusmodi commissiones, in posterum, & quicquid inde secutum fuerit, nullius sint roboris & momenti. Iudices autem & conservatores à sede Apostolica deputati, si in altero iurium graduati non fuerint, assessorem partibus non suspectum, ab ipsis partibus, vel earum altera, requisiti, sumere, & secundum ejus relaxationem judicare, teneantur.

CAP. IV.

Constitutiones editae contra Principes seculares jurisdictionem Ecclesiasticam libertatem impediunt, confirmantur & innovantur.

Et quia saepius & multiplice ratione percepimus, quam plurimas Ecclesias, & illis praesidentes Episcopos, tam citra, quam ultra montes, vexari in eorum jurisdictionibus, iuribus & dominiis, ac turbari à domicellis, Principibus, & nobilibus eorundem, qui sub colore juris patronatus, quod in beneficiis Ecclesiasticis habere fingunt, nullo privilegio Apostolico suffulti, sine ordinariorum collationibus & literis, & absque aliquo saltem colorato titulo, beneficia non solum clericis, sed etiam laicis conferre, sacerdotes & clericos delinquentes ad eorum libitum punire, decimas omnium rerum, & ad quarum solutionem de jure tenentur, ac cathedralium, & alia, quae legis dicecesanae & jurisdictionis sunt, & ad ipsos Episcopos duntaxat pertinent, temerè auferre, fraudare, usurpare, seu, ut praemissa fiant, mandare, ac ipsa & fructus quoscumque, ne à civitatibus, terris & locis eorum extrahantur, prohibere, feuda, possessiones, & praedia occupare, & indebitè detinere, sed & ad feuda & bona ipsarum Ecclesiarum eis concedendum, ac Ecclesiastica personis per eos nominatis conferendum, minis & terroribus, ac aliis viis indirectis, inducere & compellere, & alia quamvis lurima damna, iacturas, & injurias, Ecclesiis & earum praetatis, ac clericis praefatis inferri, non modo permittere, sed etiam expresse mandare praesumant. Attendentes igitur, quod laici in clericos & personas Ecclesiasticas, ac bona Ecclesiastica, non est attributa facultas, atque aequum & justum esse, ut in eos jura insurgant, qui illa offendere praesumunt.

Necnon considerantes quantum ex his, tam nostro & Apostolice sedis honori, quam personarum Ecclesiasticarum quieto & prospero statui, non sine damnanda pernicie derogetur: ac cupientes eos, quos ad observantiam iurium, virtutum praemia non inducunt, tam adjectarum exaggeratione poenarum, quam adjiciendarum de novo formidine à temerariis ausibus refrenare, omnes & singulas constitutiones, quae super decimarum solutione, & contra violatores & raptores Ecclesiarum, & incendiarios, agrorum depopulatores, & tam S. R. E. Cardinales, quam venerabiles fratres nostros Episcopos, & alias per-

sonas Ecclesiasticas, seculares & regulares, capientes, detinentes, & eorum jurisdictionem & jura quomodolibet indebitè occupantes, aut eos in eorum jurisdictionis exercitio perturbantes, seu molestantes, eos quoque ad conferendum beneficia Ecclesiastica personis, per eos nominatis, aut aliis de illis, pro illorum libito voluntatis, disponendum, & feuda ac bona Ecclesiastica in emphyteusim concedendum, aut aliàs vendendum, temerè compellentes, necnon statuta contra libertatem Ecclesiasticam facientes, & ad praemissa auxilium, consilium vel favorem praestantes, haec tenus emanarunt, innovamus.

Et cum ea nedum juri contraria, sed etiam Ecclesiastica libertati opprobriosa sint quamplurimum & adversa, ut de officio nobis credito dignam Deo possimus reddere rationem, affectibus & monitis paternis, Imperatorem, Reges, Duces, Marchiones, Comites, Barones, & quoscumque alios, alterius cujuscunque nobilitatis, praeminentia, potentia, seu potestatis, excellentia, vel dignitatis existentes, attentè hortamur in Domino, eisdem in virtute sanctae obedientiae mandantes, ut ipsi constitutiones praedictas observent, & faciant etiam à suis subiectis inviolabiliter observari, quacunque consuetudine contraria non obstante, si divinam offensam, & sedis Apostolicae debitam vitare voluerint ultionem: ac collationes de dictis beneficiis sic factas, nullas & irritas nihilominus esse decernimus, ac illis utentes reddantur inhabiles ad alia beneficia Ecclesiastica obtinenda, donec cum eis super hoc per sedem praedictam fuerit dispensatum. Maturè quoque considerantes, quod post Christi ad caelos ascensionem, Apostoli per singulas urbes & dioeceses Episcopos distribuerunt, sicut sancta Romana Ecclesia per orbem constituit, eosdem Episcopos in partem sollicitudinis vocando, onera gradatim distribuendo per Patriarchas, Primates, Archiepiscopos: ac sacris etiam canonibus fuerit diffinitum, per eos, pro morum correctione & controversiarum decisione, & determinatione, ac mandatorum Domini observatione, fieri debere Concilium provinciale, ac Synodum Episcopalem, ut depravata corrigentur, & illa facere negligentes canonicis poenis subiacerent, cum conveniat nos circa ea, quae Republicam Christianam concernunt, esse intentos, desiderantes, canones ipsos firmiter observari, eisdem Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis & Episcopis districte injungimus, ut de officio eis commissio dignam Deo possint reddere rationem, Canones, Concilia & Synodos huiusmodi fieri mandantes, quocunque privilegio non obstante, inviolabiliter observent, praeterquam, quoad Concilium provinciale, quod de cetero singulis triennii fieri mandamus, ad illaque etiam exemptos accedere debere decernimus, privilegio ac consuetudine quacunque contraria, non obstantibus. Circa hoc autem negligentes, poenas in eisdem canonibus contentas se noverint incursumos. Et cum constitutione in Concilio Viennensi edita, quae incipit, In plerisque, ut Pontificiae dignitatis honores servaretur, statutum fuerit, ne Ecclesiis cathedralibus (sine quibus spiritualia diu esse non possunt) privatis, ac clero & populo Christiano carentibus, de aliquibus personis, praesertim religiosi provideretur, constitutionem ipsam innovamus, inviolabiliter observari debere volumus atque mandamus, nisi aliqua justa causa, in consistorio nostro secreto approbata, aliàs duxerimus faciendum. Nos enim quaequid contra praemissa, vel aliquod praemissorum contigerit attentari, irritum decernimus & inane, contraria quacunque constitutione vel privilegio, non obstantibus.

PIUS IV.

Ordinariorum jurisdictioni subesse debent Graeci, qui per varias Christianae religionis erroratas morantur, ne licentiam juri dudum revocato & encyclicis litteris suis inficiant.

CAP.

Romanus Pontifex, præcipuus æquitatis & religionis assertor, facultates & gratias ab Apostolica sede concessas, ex quibus tempore procedente animarum pericula, & inter catholicos scandala provenire animadvertit, pro sui pastoralis officii debito, maturè revocare consuevit. Sane nonnulli locorum ordinarii nuper ad audientiam nostram referri curarunt, quod in quampluribus Regni Siciliae citra & ultra Phazum, & aliis Christiani nominis civitatibus & locis, magna Græcorum, tam religiosorum & secularium clericorum, quam laicorum multitudo reperitur, qui Ecclesie Græcæ mores & ritus observantes, seque suos proprios ejusdem nationis Prælatos habere, ac illis, non autem locorum ordinariis subesse, sed immunitatum, aliorumque privilegiorum sibi per fel. rec. Leonem X. Paulum III. Julium etiam III. & forsitan alios Romanos Pontifices, prædecessores nostros, & dictam sedem antiquitus concessorum prætextu, se ab eorundem ordinariorum jurisdictione & superioritate exemptos esse prætendentes, impunitate sibi proposita, in diversas hæreticas, nefariasque opiniones, & absurda deliramenta passim prolabantur, asserentes inter alias eorum blasphemias, nullum esse defunctorum purgatorium, Rom. Pont. aliquam in eos jurisdictionem vel auctoritatem habere negantes, indulgentias ab illo concessas damnantes, Ecclesiasticas sententias & censuras ab eo latas spernentes, sanctissimæ Dei genetricis virginis Mariæ, beatorum Apostolorum, & aliorum Dei sanctorum festivitates, ab Ecclesia Rom. sanctisque Patribus ordinatas, non observantes, sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum suis infantibus in Baptismo exhibentes, inhumata defunctorum cadavera superstitione quadam impiâ, & plus quam barbaricâ, de sepulchris eruentes, igneque comburentes, ordinariorum locorum, quos habitant, visitationem, jurisdictionemque contemnentes, & Ecclesiasticam disciplinam perturbantes; ac demum hujusmodi aliisque suis opinionibus erroneis atque sacrilegis populos Latinos inficientes, correctionem legitimam sive præsentis exemptionis clypeo repellentes, in suis impietatibus, abusibusque consensunt & immorantur, in suarum, vicinorumque populorum, præsertim simplicium animarum perniciem, & scandalum plurimorum. Nos igitur providè considerantes, ejusdem sedis intentionem nunquam fuisse, exemptionem, aliudve privilegium à se concessum iri, ut inde scelerum impunitas & animarum periculum emergat, abusibus & periculis hujusmodi, quantum cum Deo possumus, tempestivè obviare volentes, ac quarumcunque exemptionum, aliorumque privilegiorum dictis Græcis, eorumque Prælati, Rectoribus, Abbatibus & aliis, tam sancti Basilii & alterius ordinis regularibus, quam secularibus, ac etiam laicis personis, quocunque nomine nuncupatis, per præfatos & alios quoscunque Rom. Pont. prædecessores nostros, ac nos, & sedem præfatam, in genere vel in specie hæcenus concessorum, ac etiam iteratis vicibus approbatorum, & innovatorum, literarumque desuper confectarum, & inde secutorum tenores præsentibus pro sufficienter expressis habentes, motu proprio, & ex certa scientia nostra, ac de Apostolica potestate plenitudine, omnes & singulas exemptiones, ac prout illas concernunt, desuper confectas literas præfatas, ad hoc videlicet, ut ipsi locorum ordinarii quascunque Græcorum Ecclesias, Monasteria, prioratus, & alia pia loca, tam secularia, quam cujusvis ordinis regularia, eorumque Prælatos, etiam si Episcopali, Archiepiscopali, ac majori dignitate præfulgeant, necnon Abbates, Rectores, Ministros, & qualvis alias ejusdem nationis personas, in suis civitatibus & dioc. consistentia, quoties opus fuerit, visitare, ac in illis suam ordinariam jurisdictionem, plenamque omnimodam superioritatem, in iis, quæ Dei cultum, Sacramentorum administrationem, & animarum

salutem, hæresiumque extirpationem concernunt, exercere & exequi liberè & licitè valeant, reliquis ipsorum Græcorum in divinis celebrandis, aliisque ritibus à sede Apostolica approbatis, necnon privilegiis & gratiis Apostolicis intactis remanentibus, auctoritate Apostolica, tenore præsentium, perpetuò revocamus, cassamus, & annullamus, ac revocatas, cassatas, & annullatas esse, nec ipsis Græcis clericis vel laicis, eorumve prælati, Ecclesiis, eorumque nobis, aut aliis piis locis in aliquo suffragari, sed illos omnes & singulos locorum, in quibus moram traxerint, ordinariorum visitationi, correctioni, punitioni, jurisdictioni, & omnimodæ superioritati in præmissis subesse, illisque, tanquam superioribus suis, suarumque animarum pastoribus, humiliter obedire. Datum Rom. 16. Febr. 1764.

TITULUS II.

DE INVASORIBUS ET OCCUPATORIBUS BONORUM ECCLESIE.

Clemens VI.

Præter excommunicationem & interdictum panas, beneficiis & privilegiis arcetur occupantes & detinentes bona Ecclesie.

CAP. I.

Etsi solertem adhibere vigilantiam, ne quarumlibet Ecclesiarum jura depereant, ex debito nostri officii teneamur: in manutenendis tamen, defendendis, recuperandisque occupatis juribus Ecclesie Romanæ, sponsæ nostræ, quæ (disponente Domino) caput omnium & magistræ, cæteris altiori dignitate præcellens, majoribus est juvanda præsidii, & amplioribus honoribus attollenda, esse debemus solliciti & attenti. Ad obvianandum igitur perveris illorum conatibus, qui sibi commoda, non se commodos patrimonii beati Petri in Tulcia, quod juris & proprietatis ejusdem Ecclesie fore, ac eidem immediatè subesse dignoscitur, applicantes, temerè civitates, castra, & villas ejusdem patrimonii, ad eandem Ecclesiam pertinentia, eorumque dominium, superioritatem, advocacionem, capitaneatum, & jurisdictionem, in ipsius Ecclesie grave præjudicium, contra constitutiones & ordinationes, olim per fel. record. Urbanum IV. & Joannem XXI. ac diversos alios Romanos Pontifices prædecessores nostros editas, non verentur diversis exquisitis coloribus occupare, & sibi in eisdem dominium, superioritatem, & præcipientiam vendicare: hæc perpetuà constitutione sancimus, ut nulla civitas, vel communitas, nullaque singularis persona, cujuscunque conditionis vel status existat, deinceps in aliquibus civitatibus, castris, seu villis ipsius patrimonii ad prædictam Romanam Ecclesiam spectantibus, dominium, superioritatem, capitaneatum, advocacionem, jurisdictionem, seu aliquam præfidentiam seu præminentiam, prætextu cujusque venditionis, submissionis, recommendationis, concessionis, recognitionis, obligationis, contractus vel pacti, aut cujusvis alterius commercii, absque auctoritate sedis Apostolicæ speciali, recipere audeat, vel sibi dominium, præfidentiam, capitaneatum, seu jurisdictionem in prædictis civitatibus, castris, seu villis, ex quavis occasione seu causa, quomodolibet vendicare: quodque civitates & singulares personæ, submissiones, suppositiones, & subjectiones, quascunque jam in eas factas & receptas, seu de facto, cum de jure non teneant, quomodolibet attentatas, dimittere teneantur, nec civitates, castra, seu loca alia, quæ se eis, ut præmittitur, submitserunt, vel quomodolibet subjecerunt, virtute submissionis & suppositionis alicujus, vel cujusvis contractus titulo valeant retinere, nullaque universitatis, seu communitatis civitatis, castri, seu villæ, Ecclesie Romanæ subjectæ, in terris patrimonii constituta, alicuj

universitati, seu communitati, vel privatae personae, cuiuscunque conditionis aut status existat, se subicere, submittere, seu supponere valeat, constituendo, recognoscendo, seu profitendo se subesse alicui universitati, vel privatae personae, seu ad eosdem super eos, & in ipsis ac dictis civitatibus, castris, & villis, aliquam jurisdictionem, dominium, capitaneatum, seu quamvis aliam praerogativam pertinere. Et si quae civitates, castra, vel loca, jam de facto ad submissionem & suppositionem aliquibus civitatibus vel privatis personis de se factam, venditionis, donationis, vel cuiusvis alterius contractus colore vel titulo processerunt, realiter & effectualiter studeant revocare, nec illis unquam utantur, nec virtute submissionum huiusmodi, vel alias illis, quibus quovis titulo vel colore se sumiserint, ullatenus obediant, pareant, vel intendant, contrarium non facientes, directe vel indirecte, per se vel alios, tam illi, & eorum singuli, qui in civitatibus, castris, aut villis ejusdem patrimonii, vel eorum aliquo huiusmodi dominium, superioritatem, capitaneatum, advocacionem, jurisdictionem, quamcunque praerogativam, seu praesidentiam, sine licentia sedis Apostolicae speciali recipientes in futurum, & qui jam ex quocunque contractu vel obligatione receperunt, seu quavis usurpatione quomodolibet occupaverunt, nisi sic recepta & occupata infra duorum mensium spatium, postquam praesens constitutio ad eorum notitiam pervenerit, vel per eos fuerit, quod minus valeat pervenire, dominium seu praesidentiam, superioritatem, capitaneatum, advocacionem, jurisdictionem quamcunque, seu praerogativam huiusmodi realiter dimiserint cum effectu, illa nullo unquam tempore, absque ipsius sedis licentia resumpturi, quam illi, qui se sumiserint, supposuerint, seu subjecerint, ut praesertim simili modo, cuiuscunque dignitatis, status, ordinis, vel conditionis existant, singulae personae sententiam excommunicationis incurant, ac terrore ipsorum, ubicunque fuerint, Ecclesiastico interdicto subiacent ipso facto. Civitates autem, castra & villae, quae in antea se submitterent, supponent, seu subjecerint, & quae submissionem, suppositionem seu subjectionem huiusmodi recipient, seu quomodolibet occupabunt, civitates quoque, castra, etiam loca quocunque, quae se jam quovis colore vel titulo, ut praesertim, sumiserint & subjecerint, ac civitates, quae submissiones & subjectiones huiusmodi receperunt, nisi infra praedictum duorum mensium spatium, ab omni effectu dictae submissionis & subjectionis realiter destiterint, ipsi ulterius non usuri, seu contra constitutionem & inhibitionem nostram venire, directe vel indirecte, per se vel alium seu alios attentabunt, Ecclesiastico subiacere decernimus interdicto, & nihilominus omnibus indulgentiis, privilegiis, ac gratiis, necnon feudis, bonis, & honoribus, & juribus quibuscunque, quae ab eadem Romana & aliis Ecclesiis obtinent, privamus, & privatos esse volumus ipso facto. Non obstantibus, si eis vel eorum aliquibus, communiter vel divisim, ab eadem sit sede indultum, quod excommunicari, ipsorumque terrarum & loca Ecclesiastico interdicto supponi non possint, per litteras Apostolicas, non facientes plenam & expressam, ac de verbo ad verbum de huiusmodi ac eorum personis, locis, ordinibus, & nominibus propriis mentionem. Nos insuper omnes submissiones, subjectiones, suppositiones super praedictis factas, & obligationes, pacta, seu conventiones, sub titulo venditionis, vel cuiusvis alterius contractus, quomodolibet initas & habitas, & quascunque penas adjectas, & juramenta praestita super illis, sub quibuscunque modis & forma, vel expressione verborum, praesertim cum in praedictum ejusdem Ecclesiae redundent, ac juramentum vinculum iniquitatis esse non debeat, decernimus fore nulla, vacua, irrita, & inania, & nullius existere firmitatis, & quatenus ad illa de facto processum extitit, tollimus &

revocamus omnino, & viribus vacuumus. Ceterum, cum praefatus Joannes Papa XXI. praedecessor noster, dudum universis & singulis, tam clericis quam laicis, cuiuscunque status, ordinis, conditionis, praerogativae, vel dignitatis existenter, etiam si Pontificali, vel Imperiali, seu Regali, vel quavis alia dignitate fulgerent, ac omnibus Principibus, Ducibus, Marchionibus, Comitibus, Baronibus, & Nobilibus, ac potestatibus, capitaneis, & aliis officialibus quibuscunque, comitibus & populis civitatum, terrarum, castrorum, & aliorum quorumcunque locorum ubicunque consistentium: & omnibus aliis quibuscunque, auctoritate Apostolica inhibendum, per suas litteras vim constitutionis habentes duxerit, & mandandum, ne per se vel alios, directe vel indirecte, patrimonii Romandiolae, Marchiae Anconitan. Ducatus Spoletan. Campaniae, Maritimaeque ac Massae, Trebariae, Provinciae Venetinae, & Urbinatus, olim comitatus, ac Urbinat. & Ravennatens. civitates & alias terras, civitates, castra, villas, & loca quocunque ad eandem Rom. Eccles. pertinent, vel ipsorum aut alicujus eorum partem occupare, invadere, aut turbare, seu fidelibus eorundem injurias, damna seu violentias irrogare, aut occupantibus, invadentibus, turbantibus, vel injurias, damna, seu violentias irrogantibus, publice vel occulte, adfingere, aut auxilium, consilium, vel favorem, directe vel indirecte, publice vel occulte, per se vel per alium seu alios praestare praesumerent quocunque modo, in omnes & singulos, contra inhibitionem & mandatum huiusmodi venire aut attentare per se vel per alios praesertim, tam clericos quam laicos, etiam si, ut praedicitur, Pontificali aut Imperiali seu Regali, vel alia quavis dignitate fulgerent, de fratrum suorum consilio, excommunicationis, quam eo ipso incurrerent, sententiam promulgavit, ipsorumque terras, necnon quaslibet universitates, communitates, & populos ipsorum, civitates, terras, castra, villas, & loca, in praemissis vel aliquo praemissorum culpabiles, Ecclesiastico suppositis interdicto, & eos ac ipsum quemlibet, omnibus privilegiis, indulgentiis, gratiis, & immunitatibus realibus & personalibus, ab eadem Ecclesia & Imperio Romano concessis eisdem, omnium etiam feudorum, bonorum, honorum, officiorum, jurium & jurisdictionum, quae ab Ecclesia & Imperio praedictis obtinerent, de ipsorum fratrum consilio, auctoritate privaverit supra dicta, ipsos ad illa & similia & quolibet alia, eorumque filios & nepotes ad quolibet beneficia Ecclesiastica, dignitates, personatus, & officia, cum cura vel sine cura, quovis nomine conferentur, auctoritate quolibet obtinenda, usque ad tertiam generationem exclusivae, reddendo inhabiles & indignos. Nos per praemissa vel quocunque alia inhibitioni, mandato, poenis & sententiis per ipsam praedecessorem factis & promulgatis, ut superius est expressum, aliisque contentis in litteris supra dictis, non intendimus in aliquo derogare, inhibitionem, mandatum, poenas & sententiis & alia supra dicta, per praesentem constitutionem nostram roboramus, & in sui vigoris efficacia volumus & decernimus permanere.

Leo Decimus, in Concilio Lateranensi.

Principes occupantes bona Ecclesiastica, & eorum libertati detrahentes, excommunicantur.

CAP. II.

Statuimus a & ordinamus, ut fructus, redditus, & proventus Ecclesiarum, monasteriorum, ac beneficiorum per seculares ullos Principes, etiam Imperator, Reges, Reginave, seu Republicas, vel potentatus faciant, aut per eorum officiales, seu iudices, etiam ecclesiasticos vel quascunque alias personas, publicas vel privatas, de co-

a Praesens decretum confirmavit Adrianus VI. Clemens VII. Julius III. & Pius IV. Cuius hic reservatur in bulla canonica Damiani rundeni

rundem Imperatoris, Regum, Reginarum, ac Principum, Rerumque publicarum, vel potentatum mandato sequestrari occupativè, aut modo aliquo detineri, ipsique hujusmodi Ecclesias, monasteria, ac beneficia obtinere. sub pretextu fabricæ, instaurationisque, sine Romani Pontificis pro tempore existentis expressâ licentia, aut elemosynarum, seu quovis alio colore aut fuce, impediri non debeant, quò minus de illis, ut antea, libere ac sine impedimento disponere valeant. Et si sequestrati fuerint occupativè, aut detenti, integrè, libereque, ac sine exceptione vel mora, prælati, ad quos de jure, legitimeque spectant, restituantur, de quibus, si dissipati nusquam reperiri possint, eorum iusta estimatione facta, dictis prælati satisfieri volumus, per eos, qui dictas sequestrationes, applicationes, dissipationesque fecerint, aut fieri mandaverint, sub pena excommunicationis, aut interdicti Ecclesiastici, talium Principum vel domini, eo ipso incurrendis, & ut eorum ac eisdem subsectorum bona ubicunque reperta, si moniti parere noluerint, capi & retineri possint; Ipsi verò contravenientes, tam supradictis pœnis, quàm privationis feudorum & privilegiorum, quæ à nobis, & à Romana vel alijs Ecclesijs, nunc & pro tempore obtinuerint, & alijs contra violatores & oppressores libertatis Ecclesiasticæ, etiam per extravagantes & alias constitutiones, etiam incognitas, & forsan in usu non existentes, impositis, quas eorum omnium tenores pro expressis & insertis habentes innovamus, ac perpetuum firmitatis robur habere decernimus & declaramus, ac secundum eas, per quoscunque iudices, etiam sanctæ Romanæ Ecclesiæ Card. sublata & ademptâ eis aliter iudicandi declarandique potestate, sententiarum, iudicari, & interpretari debere volumus atque mandamus. Et cum à jure tam divino, quàm humano, laicis potestas nulla in Ecclesiasticis personis attributa sit, innovamus omnes & singulas constitutiones Fel. rec. Bonifacii Papæ VIII. etiam prædecessoris nostri, quæ incipit, Felicitis & Clemens. V. quæ incipit, Si quis suadente, necnon quasunque alias Apostolicas sanctiones, in favorem libertatis Ecclesiasticæ, & contra ejus violatores, quomodolibet editas, & pœnietiam contra talia præsumentes, in bulla, quæ legitur in cornu Domini, contentis, in suo robore permansuris. Et cum in Lateranensi pariter ac Conciliis generalibus, sub excommunicationis pœnâ prohibitum fuerit, ne Reges, Principes, Duces, Comites, Barones, Respublicæ, & alii potentatus quicumque, regnis, provinciis, civitatibus, ac terris quoquo modo præfide, collectas, decimas, & alia hujusmodi onera, clericis, prælati, & alijs quibuscunque personis Ecclesiasticis imponant, exigantque, nèvè à sponte etiam dantibus & consentientibus etiam recipiant, atque in præmissis auxilium, favorem, consilium vel palam vel occultè præstantes, in excommunicationis laxe sententiæ pœnam eo ipso incidant, & ipsæ quoque Respublicæ, ac communitates & universitates, circa hoc quomodolibet delinquentes, Ecclesiastico eo ipso subjiciantur interdicto, prælati etiam præmissis absque Rom. Pont. expressâ licentiâ ultro consentientes excommunicationis & depositionis pœnam ipso facto incurrant. Statuimus & ordinamus, ut de cætero talia præsumentes, etiam si (ut præfertur) qualificati fuerint, ultra supradictas pœnas, quas contravenientes eo ipso incurrere volumus, ad omnes actus legitimos inhabiles & intestabiles habeantur.

Paulus Quartus.

Occupatores bonorum & reddituum Ecclesiasticorum sub pœna excommunicationis restituere debent singula ablata & detenta.

CAP. III.

Quicumque præscriptione, etiam centenariâ & ultrâ, prætensâ vel prætendendâ non obstante, statuimus,

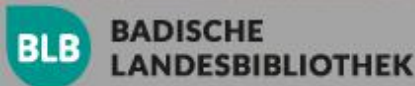
quod, nisi occupatores seu detentores bonorum Camera & sedis Apostolicæ ac Romanæ Ecclesiæ, infra duos menses à publicatione præsentium, ea restituerint, & feudatarii, vasalli, emphyteutæ, censuarii, ac monasteriorum, etiam consistorialium, & prioratum commendatariorum, libellarii, conductores, & alii præfatæ Cameræ respondentes, seu alii, etiam ratione exemptionum, libertatum & immunitatum eis concessarum, vel annatarum, seu quinquenniorum, aut aliter, qualitercunque & quomodocunque, aliquid solvere obligati, seu in aliquo debitores de eo, in quo Camera, sedi, & Ecclesiæ præfatis tenentur, integrè satisfecerint, & præmissâ, seu conventa, aut aliâ ab eis debita, non adimpleverint, omnes & singulas sententias & pœnas, tam Ecclesiasticas, quàm temporales, & etiam privationis feudorum, & aliorum bonorum, & monasteriorum, etiam consistorialium, quorum occasione, etiam propter eorum exemptionem & immunitatem, solvant, ac eorum monasteriorum commendatarum cessationis eo ipso incurrant, & absque alia declaratione desuper fienda incurrisse sententiarum, feudaque & bona ad nos devoluta, & monasteria ipsa, per alios, à nobis & dictâ sede libere impetrari possint, prout etiam nos tenore præsentium eas omnes sententias, censuras, & pœnas prædictas expresse innodamus, ac privatos esse, commendatasque cessasse ex nunc decernimus & declaramus, & nihilominus ad satisfactionem Cameræ Apostolicæ omnino teneantur. Decernentes eos ab alio, quàm Romano Pontifice, præterquam in mortis articulo constitutos, & præviâ debitâ satisfactione, absolvi non posse. Publicata Romæ, XXVI. & XXX. mensis Octobris 1576.

Pius IV.

Pana detinentiam bona Romanæ Ecclesiæ & palatii Apostolicæ. CAP. IV.

Pastoralis officii auctoritas nos admonet, & ordo rationis exposcit, ut circa ea potissimum versemur, per quæ res & bona Rom. Ecclesiæ, præsertim usui & ornati Rom. Pont. pro tempore existentis, & sacri palatii Apostolici deputata, ab impiorum insultibus & rapinis præserventur, & ab eis ausu sacrilego, aut aliâ quomodolibet, abinde asportata & distracta nostra, operationis ministerio, cum animarum salute eorum, qui cæcâ cupiditate ducti, in non parvam sanctæ maris Ecclesiæ injuriam, & ipsorum animarum perniciem, Dei timore postposito, ea succipere, seu sibi appropriare, aut isthinc divertere ausi fuerint, eidem Romano Pontifici pro tempore existente restituantur, & taliter in præmissis provideatur, quòd cæteris cedat in exemplum. Cum itaque, sicut non sine gravi animi nostri molestia accepimus, tam tempore infirmitatis diversorum Romanorum Pontificum prædecessorum nostrorum, ex qua, sicut Domino placuit, ab humanis decesserunt, quàm exinde diversarum sedium vacantium, quamplura etiam pretiosa jo-calia, ornamenta, & alia res & bona usui præfatis, ut præfertur, deputata, & aliâ ad eundem Romanum Pontificem pro tempore-existentem, & Cameram Apostolicam spectantia & pertinentia, tam ex dicto Palatio, quàm alijs quibusvis locis ablata & distracta fuerint, & à diversis eorum proterviâ invalescente detineantur, in nostrum & ejusdem Pontificis pro tempore existentis non solum detrimentum, sed etiam sedis Apostolicæ ignominiam, & ipsius auctoritatis diminutionem, necnon illa detinentium animarum perniciem atque periculum non modicum. Nos hujusmodi inconvenientibus & animarum periculis, quantum in nobis est, obviare, & aliâ in præmissis, prout par est, providere volentes, motu proprio, & ex certa nostra scientia, omnes & singulas

a Bonorum appellatione intelligit tam mobilia quàm immobilia, l. bonorum. ff. de verb. signif. relatum 2. de testa. & Ioan. And. c. si quis exigentibus.



aut collectoribus fructuum & proventuum, eis in partibus existentibus, satisficere deficerent, ipso facto, lapsò termino, non solum in sententiam excommunicationis incidere, sed etiam beneficiis suis, pro quibus se in dicta Camera obligassent, omnino privati forent; illi vero, qui non pro se, sed pro aliis, ut Principales, se pro annatis huiusmodi obligarent, si in terminis non satisficerent, ultra sententiam excommunicationis huiusmodi, essent ipso facto omnibus beneficiis Ecclesiasticis, quæ obtinerent, privati; possentque talia beneficia per quoscunque liberè impetrari, prout in eisdem prædecessoris literis desuper confectis plenius continetur. Cum autem (sicut accepimus) ex ordinatione prædicta, ab aliquibus temporibus citrà, ideò optari fructus non provererint, quia nonnulli, qui beneficia Ecclesiastica per huiusmodi privationem vacantia pro tempore postmodum impetrarunt, super illis agendo atque excipiendo, privationem huiusmodi in iudicium deduxerunt, coram palatii causarum Apostolici auditoribus, & aliis iudicibus Romanæ Curie, auditi non fuerunt ab eisdem auditoribus & iudicibus, asserentibus ordinationem eandem prædecessoris præfati non fuisse receptam, & moribus utentium comprobata, crevitque & crescit indes numerus debitorum eorumdem, in animarum non solventium, quæ debent, periculum, & præfata Camera ac Christianæ Reip. præfata non leve præjudicium. Nos igitur volentes super præmissis opportunè providere, eisdem prædecessoris ordinationem, & literas prædictas, ac omnia & singula in eis contenta, auctoritate Apostolica, præsentium tenore approbamus, & robur perpetuè firmitatis obtinere debere decernimus, juxta illarum continentiam & tenorem; ac volumus, & eadem auctoritate statuimus, quòd hæcenus obligati Camera eidem ex causis prædictis, qui non solverunt, statutis eis terminis, ac propterea excommunicationis sententiam, & juxta eisdem prædecessoris literarum continentiam, privationis poenam prædictam incurrerunt (si curiales, infra unum; citramontani infra tres; & ultramontani, infra novem menses, à die publicationis præsentium in Cancellaria Apost. computandos) dictæ Camera de his, quæ debebant satisfecerint, extunc eo ipso ab excommunicationis sententia absoluti, & ad beneficia, quibus propterea juxta ordinationem prædictam privati existunt, plenariè restituti censeantur, & si non solverint in terminis prædictis, privationis poenam prædictam de novo incurrant eo ipso: Quòdque illi, qui in posterum se obligabunt, excommunicationis & privationis poenas prædictas, juxta eisdem prædecessoris ordinationem, omnino incurrant; & impetrantes beneficia per huiusmodi privationem vacantia; & similiter contra illos sic privatos, de privatione huiusmodi excipientes, possint & debeant per quoscunque auditores & iudices audiri; nec eo prætextu, quòd constitutio prædicta non fuerit recepta, & moribus utentium comprobata, repelli; teneanturque auditores & iudices quicumque, in causis cognoscendis in Romana curia & extra, secundum eandem ordinationem iudicare. Rom. 13. Cal. Mart. 1484.

Clemens VII.

Annata non debentur Camera Apostolica, nec exiguntur de beneficiarum pensionibus, annuum valorem 24 Ducatorum non excedentibus.

CAP. II.

Cum, sicut nobis innotuit, licet ratione fructuum, beneficiorum Ecclesiasticorum, valorem annuum viginti quatuor ducatorum auri, de auro communi estimatione non excedentium, annata Camera Apostolica non debeantur, nec solvi aut exigi consueverint, & minus ratione pensionum quantitatem viginti quatuor ducatorum auri similium non excedentium, annata aliquæ retroactis temporibus exactæ aut solutæ fuerint, nihilomi-

nus, à certo tempore citrà, præfidentes dictæ Camera & alii officiales Romanæ Curie, ad quos exactio annatarum pertinet, sub prætextu, quòd in provisionibus & aliis dispositionibus beneficiorum Ecclesiasticorum, super quorum fructibus, &c. valorem viginti quatuor ducatorum excedentibus, aliquæ pensiones annuæ, cujuscunque etiam minoris quantitatis, viginti quatuor ducatorum reservatæ existunt, illorum medietas deduci ac defalcari consueverit, annatas ex pensionibus quantitatem octo ducatorum excedentibus, & viginti quatuor non excedentibus aut attingentibus, de facto exegerint & exigunt. Nos qui unicuique in iustitia debitores sumus, super iis congruis remediis providere volentes, ac ratione pensionum, quarum quantitas viginti quatuor ducatorum auri de Camera non excedit, nullas annatas Camera aut officialibus prædictis deberi declarantes, ex certa nostra scientia & deliberatione statuimus, quòd de cætero ex quibuscunque pensionibus, quantitatem viginti quatuor ducatorum huiusmodi non excedentibus, nulla annata quovis prætextu exigatur, nec per illos, quibus pensiones ipsæ resignatæ fuerint, solvatur, neque solvi debeat, sic tamen, quòd in pensionibus & aliis dispositionibus beneficiorum, super quorum fructibus similes pensiones annuæ minoris quantitatis viginti quatuor ducatorum, & quantitatem viginti quatuor ducatorum similium non excedentes resignatæ fuerint, ex talibus pensionibus nihil deduci debeat. Districtius inhibentes Camera præfidentibus, ac aliis officialibus prædictis, sub excommunicationis, & à perceptione emolumentorum officiorum suorum, ad nostrum & Apostolicæ sedis beneplacitum, suspensionis in eorum singulos lata sententia poenis, ne de cætero, ratione huiusmodi pensionum quantitatem viginti quatuor ducatorum non excedentium, aliquas annatas quovis prætextu exigere, seu quòminus literæ resignationis illarum expediantur, impedire vel differre quoquo modo præsumant, alioquin literas ipsas tam per Cancellarium, quàm Camera Apostolicam per eos, ad quos literarum expeditio pertinet, absq; manuum illorum appositione, liberè expediri posse decernimus, ac ad id eis liberam facultatem concedimus.

Julius Tertius.

Constitutionum editarum in non solventes annatas à variis Pontificibus ampliatæ & confirmatæ.

CAP. III.

Cupientes Camera Apostolicæ, ex qua non modò S. R. E. verum etiam toti Reipub. Christianæ subsidium provenit, & collegii fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium ac officialium sedis Apostolicæ indemnitati consulere, & eorum jura, ut tenemur, illafa præservare, his, quæ à prædecessoribus nostris ad hoc providè emanarunt, libenter adjicimus nostri muniminis firmitatem, aliasq; desuper disponimus, prout in Domino conspicimus salubriter expedire. Dudum siquidem, postquam felicis recordationis Pius Papa II. prædecessor noster, accepto, quòd numerus debitorum dictæ Camera plurimum auctus erat, & quòd obligati pro annatis beneficiorum Ecclesiasticorum, quæ Apostolicæ auctoritate affecti fuerant, excommunicationis sententiam in eos latam, quam non solvendo in termino eis præfixo ipso facto incurrebant, minime curare videbantur, unde animabus sic illaqueatis periculum imminerebat, & continuè eidem Camera damna subsequebantur: Cupiens, tam salutem animarum, quàm indemnitati Camera huiusmodi salubriter providere, per suas ordinaverat, quòd omnes, qui extunc de cætero pro annatis quorumcunque beneficiorum dictæ Camera se obligarent, si infra terminos eis præfixos dictæ Camera, aut collectoribus fructuum & proventuum eidem Camera debitorum

Idem habetur sup. 1. c. de annatis, ex Innoç. VIII.

NNAN 5

in illis partibus existentibus; satisficere deficerent, ipso facto lapsis terminis predictis, non solum sententiam excommunicationis inciderent, sed etiam beneficiis, pro quibus se in ipsa Camera obligassent, omnino privati essent: ii vero, qui se pro annatis hujusmodi non pro se, sed pro aliis, ut principales, obligarent, si in terminis non satisficerent, ultra sententiam excommunicationis hujusmodi, essent omnibus beneficiis Ecclesiasticis per eos obtentis, eo ipso privati, possentque talia beneficia per quoscunque libere impetrari.

CAP. IV.

Annata sibi debet singulis quoddecim annis Camera Apostolica de beneficiis & monasteriis unitis de cetero non vacantibus.

ET pater memorie Paulus etiam Papa II. predecessor noster, cum tam ipse, quam dictus Pius predecessor, ac recolende memorie Martinus V. Eugenius IV. Nicolaus etiam V. & Calixtus III. Romani Pontifices predecessores nostri, tunc sui, quamplura diversorum ordinum Monasteria, prioratus, prapositiones, & prapositiones, conventuales, necnon dignitates majores in cathedralibus, etiam metropolitanis, & principales in collegiatis Ecclesiis, administrationes quoque, officia, & beneficia Ecclesiastica, etiam dispositioni Apostolicæ generaliter reservata invicem, vel aliis cathedralibus, etiam metropolitanis, seu collegiatis Ecclesiis, ac earum, sive capitularibus mensis, aut monasteriis, dignitatibus, collegiis, universitatibus, & beneficiis, ac congregationibus canonicorum regularium S. Augustini Lateranensium, & de Scopeto, seu S. Salvatoris nuncupatorum, Monachorum S. Justini Paduan. & Montis Oliveti, S. Benedicti Cisterciens. Vallis Umbrosæ, & Carthusien. Ordinum, Presbyterorum quoque S. Gregorii in alga Venetiarum, atque aliis Monasteriis, domibus, hospitalibus, fabricis, & piis locis, utriusque sexus personarum, sub diversis modis & formis dicta auctoritate univissent, annexissent, incorporassent, & submississent. ^a Et propterea monasteria, prioratus, prapositiones, dignitates, administrationes, officia, & beneficia unita hujusmodi amplius vacare non sperarentur, & exinde Camera, ac Collegium hujusmodi, & officiales sedis Apostolicæ detrimentum non modicum paterentur: volens, ut par erat, quod uniones, annexiones, incorporaciones, applicationes, & submissiones predictæ, si aliis rite & rationabiliter precesserant, ita in sua firmitate permanerent, quod eorum, quibus unâ cum suis oneribus unita fuerant, commodis deservirent, & aliorum jura propterea non laderentur, per suas statuerat, & ordinaverat, atque decreverat, quod omnia & singula Monasteria, illa videlicet, quorum fructus, redditus, & proventus ad summam centum florenorum auri de Camera, secundum communem estimationem, ascendebant annuatim, sive in libris ejusdem Camere taxati reperiebantur, communia & minuta servitia, ac alia jura debita & consueti, tam Camera & collegio, quam officialibus predictis, reliqua vero Monasteria, prioratus, prapositiones, prapositiones, dignitates, personatus, administrationes, officia & beneficia, ut prefertur, unita, pro quibus predicta Camera annata, seu alia jura, solvi consueverant, vel debebant temporibus retroactis, & de solvendo singulis certis futuris temporibus, obligatio in eadem Camera per inadvertentiam facta non fuerat, annatam sive medios fructus unius anni in posterum, & singulis quoddecim annis perpetuo secuturis, eidem Camere omnino solvere tenerentur & deberent. Et quod de omnibus monasteriis, prioratibus, prapositionibus, prapositionibus, dignitatibus, personatibus, administrationibus, officiis & beneficiis supra dictis, ut prefertur, unitis, à quorum unio- num temporibus, postquam ille fuerant sortite effectum,

^a De beneficiis cum unionibus habes sup. in fine 1. lib.

anni quoddecim effluerant, infra annum proxime locuturum, communia minuta & alia jura, seu annatas, & medios fructus hujusmodi solvere astingerentur, etiam singulis 15. annis in futurum, prout multi alii similes uniones & gratias obrinentes faciebant, & facere consueverant, & ad idii, quorum intererat, infra ipsius anni spatium se in eadem Camera efficaciter obligare deberent cum effectu, alioquin si à solutione aut obligatione praxmissis cessare presumpssissent, uniones, annexiones, incorporaciones, applicationes, & submissiones predictæ haberentur penitus pro infectis: & sic unita Monasteria, prioratus, prapositiones, prapositiones, dignitates, personatus, administrationes, officia, & cujusvis qualitatibus aut generis beneficia, tanquam verè vacantia, possent à dicta sede libere impetrari, & canonicè obtineri, ac uniones ipsæ & super eis confecta literæ, ac processus habitus per eandem, & quacunq; inde secuta nullatenus emanassent.

CAP. V.

Ordinationem Pii Secundi, cuius neglectus summum detrimentum minabatur Camera Apostolica, confirmavit Innocent. VIII.

AC similis memorie Innocentius Papa VIII. similiter predecessor noster, accepto, quod ex ordinatione Pii predecessoris hujusmodi à tunc certo tempore citrà optatum fructus non provenerat, quis nonnulli, qui beneficia Ecclesiastica per hujusmodi privationem vacantia impetraverant super illis agendo, & alii, qui accipiendo privationem hujusmodi in iudicium deduxerant, coram causarum palatii Apostol. auditoribus, & aliis Rom. Curia iudicibus, afferentibus ordinationem hujusmodi receptam, & moribus utentium comprobam non fuisse, auditi non fuerant, & quod creverat, crescebatque indies numerus debitorum eorundem, in animarum non solventium periculum, & predictæ Reipubl. Christianæ praxjudicium, ordinationem & literas Pii predecessoris hujusmodi, ac omnia & singula in illis contenta, per suas approbaverat, & perpetuè firmitatis robur obtinere decreverat. Ac voluerat & statuerat, quod illi, qui extunc in posterum se obligarent, excommunicationis & privationis poenas predictas, juxta ordinationem Pii predecessoris hujusmodi omnino incurerent, & impetrantes beneficia per hujusmodi privationem vacantia, & similiter contra illos sic privatos, de privatione hujusmodi expicientes, possent & deberent per quoscunque auditores audiri, nec praxtextu, quod ordinatio hujusmodi non fuisset recepta, & moribus utentium comprobata, repelli: tenerenturque auditores & iudices quicumque, tam in dicta Curia, quam extra eam, secundum ordinationem hujusmodi iudicare, nec prodessent eisdem obligatis quietationes, quas à collectoribus vel sub collectoribus haberent, quæ publico non probarentur instrumento.

CAP. VI.

Poenas & censuras sanctionis cum privationis beneficiorum, tum excommunicationis inviolabili legi vigore servari voluit Iulius II. in non sibi vacante annatis, cuius ut prius rescriptum ratum & confirmatum servandum Iulius III. confirmat.

SANCTE memorie Julius similiter Papa II. & predecessor noster, eorundem predecessorum vestigiis inhærendo, motu proprio, & ex certa scientia ordinationes, statuta, decretum, & voluntatem predecessorum hujusmodi per quasdam innovans, per constitutionem suam perpetuo valituram decrevit, declaravit, statuit, & ordinavit, quod ordinationes, statuta, decretum, & voluntates predecessorum hujusmodi, & quoad censuras, & poenas, etiam privationis, in eis expressas, quoad futura in omnibus & per omnia, juxta illorum tenores in violabiliter perpetuis futuris temporibus observarentur. Et quod illi, quos pro annatis hujusmodi dictæ Camere teneti constaret, etiam si illas solvere non promitto-

minarent, seu ad illarum solutionem se specialiter non obligarent, dummodo beneficia ipsa realiter assequerentur, ad solutionem annata, & iurium prædictorum efficaciter tenerentur. Et deinde accepto, quod ex prædictis, & quæ postea, tam per dictum Innocentium, quam per similes memorie Sixtum IV. & Alexandrum VI. Romanos Pontifices, pariter prædecessores nostros, tunc suos, eatenus factæ fuerant, perpetuis unionibus & applicationibus, ac ex negligentia sive malitia multorum, qui dictis literis parere eatenus contempserant, dicta Camera in suis iuribus non mediocrem patiebatur iacturam, tam statum, ordinationem, decretum & declarationem Pauli prædecessoris huiusmodi, quam omnia & singula alia in illius prædictis literis contenta, per alias suas literas approbavit, & innovavit, ac inviolabiliter observari debere, ac omnes & singulos, cuiuscunque qualitatis, gradus, & conditionis forent, qui se postea obligaverant, aut alias ratione Monasteriorum, ac aliorum beneficiorum sic unitorum, ad valorem centum florenorum similibus communi estimatione ascendendum, vel quorum fructus, redditus, & proventus, in eisdem libris ad similem summam taxati reperiebantur, eidem Camere solvere tenebantur, ad integram solutionem eidem Camere de præmissis faciendam, infra certum tunc expressum tempus, juxta tenorem literarum Pauli prædecessoris huiusmodi, & sub pœnis in illis contentis, ut par erat, omnino teneri, obligarique decrevit, prout in singulis literis prædecessorum huiusmodi plenius continetur. Cùm autem, sicut accepimus, malitia & avaritia hominum in dies erefcente, ordinationes, statuta, voluntates, decreta, & declaratio Pii, & Pauli, ac Innocentii, & Julii prædecessorum huiusmodi, ad præsens plenè non observentur, & à tempore ipsius Alexandri prædecessoris citrà, tam per ipsum Julium, quam etiam felic. recor. Leonem X. Adrianum VI. & Clementem VII. ac Paulum III. Romanos Pontifices prædecessores nostros, ac nos, diversæ alix uniones, annexiones, incorporaciones, & applicationes perpetuo factæ & concessæ fuerint, ac ex incuria agentium pro Camera prædicta, seu alias obligationes de solvendis communibus, & minutis servitiis, ac annatis, seu mediis fructibus, aut aliis iuribus solvi debitis & consuetis, factæ non fuerint, & quæ factæ sunt, executioni non demandentur, in eorum, ad quorum commodum uniones, annexiones, incorporaciones, & applicationes prædictæ factæ fuerunt, in animarum periculum, & Camere, ac collegii Cardinalium, & officii huiusmodi detrimentum, necnon Reipublicæ huiusmodi non leve præjudicium.

Non volentes in præmissis opportunè providere, prædecessorum huiusmodi vestigiis inhærendo, motu proprio, non ad alicujus nobis super hoc oblata petitionis instantiam, sed de mera deliberatione, & certâ scientiâ nostris, ordinationes, statuta, voluntates, decreta, & declarationem Pii, & Pauli, ac Innocentii, & Julii prædecessorum huiusmodi, necnon desuper concessas literas, ac omnia & singula in eis contenta, Apostolicâ auctoritate, tenore præsentium approbamus, & innovamus, ac robur perpetuæ firmitatis obtinere, & à quibuscunque, tam in eisdem literis nominatis, quam non nominatis, virorum & mulierum, secularibus & quocumvis ordinum regularibus, congregationibus, ac omnibus aliis & singulis prædictis & præsentibus nostris literis comprehensis personis, tam pro præterito, quam futuro tempore inviolabiliter observari, eaque omnia, ac censuras & pœnas in singulis literis huiusmodi contentas, contra omnes congregationes & personas prædictas, quoad omnia & singula Monasteria & beneficia Ecclesiastica, cum cura & sine cura, secularia & quorumvis ordinum regularia quomodolibet qualificata, quæ congregationes prædictæ quomodolibet communiter possident, etiam si de jure patronatus laicorum, etiam Imperatoris, Regum, Du-

cum, Marchionum, Baronum, Comitum, & aliorum Nobilium, etiam illustrium, aut dummodo per ipsas congregationes possideantur, tam in Romana Curia, quam extra eam, inter quoscunque litigiosa existant vigere, & locum habere, totalique, & plenaria executioni demandari debere, decernimus. Necnon ea omnia, quæ singuli prædecessores prædicti voluerunt, eisdem auctoritate & tenore volumus, ac præmissa omnia, prout per ipsos prædecessores ordinata, statuta, decreta, & declarata fuerunt, de novo ordinamus, statuimus, decernimus, & declaramus, eaque omnia, ad quascunque, tam seculares, quam regulares virorum & mulierum congregationes, quantumvis privilegiatas & exemptas, auctoritate & tenore prædictis extendimus & ampliamus. Rom. 15. Cal. Jan. 1573.

Pius Quintus.

Annatarum, quædam annatarum & reliquarum iurium solutionis obligantur Monasteria, quorum fructuum taxam Camera Apostolica non latet auctoritas. Beneficiorum quoque annatum valorem proderet & fatari debent Ecclesia cathedralis, ne annatarum sui defraudentur.

CAP. VIII.

Apostolicæ sedis possit auctoritas, ut quæ providè per Rom. Pont. statuta fuerunt, debita executioni demandentur. Cùm autem, sicut accepimus, ut annatarum communium, & aliorum iurium semel tantum, vel de 15. in 15. annos, ob perpetuas beneficiorum Ecclesiasticorum uniones persolvendorum, quæ alias fel. record. Julius III. & Paulus IV. Rom. Pontif. prædecessores nostri, per eorum literas in forma motus proprii desuper editas, ex præterito duntaxat Camere Apostolicæ applicaverunt, eò celerius, quò poterit, exactio & executio fiat, plurimum interstet, & necessarium existat, ut tam Julii III. & Pauli IV. prædecessorum literas prædictas, quam alias quascunque constitutiones, statuta, decreta, & declarationes, per fel. mem. Pium II. Paulum etiam II. Innocentium VIII. Julium similiter II. ac Julium & Paulum præfatos, aliosque diversos Roman. Pontif. prædecessores nostros, contra pro tempore in Camera Apostolica, aut alias ratione annatarum communium, & aliorum iurium prædictorum semel tantum, aut de 15. in 15. annos solven. obligatos, aut alios quoscunque, beneficia Ecclesiastica, absque eo, quod annatas, communia, & quinquennia prædicta solvissent, pro tempore possidentes, editas & factas, per nos innoventur, approbentur, & confirmantur.

Nos igitur singularum literarum, & cujuslibet motus proprii, à prædictis Rom. Pont. prædecessoribus nostris, ut præfertur, quàm etiam forsân à nobis hæcenus emanati veriores tenores, ac si de verbo ad verbum hic inserti essent, pro plenè & sufficienter expressis & insertis haberi volentes; illas & illos, necnon omnia & quæcunque; per quoscunque iudices, executores & commissarios in illis deputatos, & ab eis subdelegatos, ac alios ministros in præmissis & circa ea quomodolibet gesta & equiva reperiantur, ac inde sequuta quæcunque, ex certa scientiâ, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine approbamus & confirmamus, ac rata & grata habemus, necnon illis perpetuæ & irrefragabilis firmitatis robur adjicimus, illaque inconcusse observari debere decernimus & declaramus, omnesque & singulos tam juris quàm facti, & solennitatum forsân omissarum, & alios quoscunque defectus, si qui forsân intervenerint in eisdem, & qui necessario exprimi deberent, motu, scientiâ, & potestatis plenitudine similibus supplemus, illasque & illa, quatenus opus sit, innovamus. Et insuper quoniam (sicut etiam nobis innotuit) à nonnullis nimium scrupulosis & plusquam oporteat sapere contententibus hæsitatur, an monasteria, quorum fructus, &c. in libris Camere Apostolicæ taxati reperiantur, nec non prioratus quorumvis or-

dinum regularia & regulares, ceteraque beneficia ecclesiastica quocunque titulo nuncupata, quorum fructus, redditus, & proventus in distributiones quotidianas convertuntur, sub literis Pauli II. & aliorum predecessorum hujusmodi comprehendantur.

Nos considerantes, quod annatarum communium, & aliorum jurium predictorum exactio, in recognitionem universalis domini introducta, est antiquissima. Quindenniorumque usus & solutio ideò adinventi sunt, ne Camera predicta ex monasteriorum, prioratum, & aliorum beneficiorum Ecclesiasticorum unionibus, quae amplius vacare non sperabatur, detrimentum aliquod pateret: Volentes Camerae nostrae Apostolicae, ac venerabilium fratrum nostrorum sanctae Romanae Ecclesiae Cardinalium, necnon dil. filiorum Rom. Curiae officialium participantium jura praeservare, illorumque indemnitati consulere, ad omne dubium omneque disputandi & excipiendi occasionem tollendum, motu simili, &c. omnia & singula monasteria, tam secularia, quam quorumvis ordinum regularia, dummodo in libris ejusdem Camerae taxata reperiantur, reliqua vero monasteria, prioratus, praeposuras, praepositatus, tam seculares, quam quorumvis ordinum regulares, necnon dignitates, personatus, administrationes, officia, & alia quocunque beneficia Ecclesiastica, etiam si manualia, & de jure patronatus existant, quorum fructus, &c. summam 24. ducatorum auri de Cam. se. c. a. s. t. val. annum excedunt, à quocunque tempore citra, etiam ante fel. rec. Martinum Papam V. similiter predecessorem nostrum, & per nos & successores nostros, quibuscumque cathedralibus, etiam metropolitanis, seu collegiatis Ecclesiis, aut capitularibus mensis, etiam pro quotidianis distributionibus, aut aliis usibus, nec non collegiis, universitatibus, congregationibus quorumvis ordinum, monasteriis, domibus, hospitalibus, fabricis, ac utriusque sexus personarum piis locis, quantumvis privilegiatis & exemptis, sub quibuscumque tenoribus & formis Apost. auctoritate unita; seu alias quomodolibet & quovis titulo obtenta & possessa, sub literis Pauli II. & aliorum predecessorum hujusmodi comprehendendi & includi. Et propterea omnia & singula cathedralium etiam metropolitanarum, Ecclesiarumque collegiarum capitula, congregationes, universitates, collegia, hospitalia & pia loca, & quivis alii, in quorum favorem uniones, annexiones, incorporaciones, applicationes, & submissiones hujusmodi factae reperiantur, quantumcumque, ut praefertur, exemptae & privilegiatae existant, etiam si se superius in Cam. Apost. non obligaverint, dummodo monasteria & beneficia ipsa possideant, ad solutionem communium annatarum, & aliorum jurium predictorum, eidem Camerae pro tempore praeterito (salvis collegii & officialium juribus quoad futura remanentibus) ratione unionum, annexionum, incorporacionum, applicationum, & submissionum predictorum, singulis 15. annis, à die, qua illa facta fuerint effectum, & alias juxta tenorem literarum, in forma motus proprii à Julio III. predecessore predicto, super applicatione quindenniorum predictorum eidem Camerae facta, de super emanatarum faciendam, teneri & obligatos esse, & ad id per sententias, censuras, & poenas in singulis Pauli II. & aliorum predecessorum hujusmodi literis contentas, cogi & compelli posse, sicque & non aliter in praemissis omnibus & singulis, per quoscunque, iudices & commissarios, quavis Apost. auctoritate fungent. etiam palatii nostri Apostolici causarum auditores, necnon S. R. E. Cardinales, ac venerabilem fratrem nostrum Hieronymum

^a Introdulta fuit armata ad subventionem Papa & Cardinalium indigentium, sicut & charitativum subsidium, ut tradit Ferdinan. Cordub. in tractatu suo de annat. quoniam refert Gomez. in praefatione. reg. cancell. de valore expruendo. n. 6.

Episcopum Maceratan. praefatae Camerae clericum, cui omnes & singulas causas, occasione praemissorum pendentes, commissimus in quavis instantia, sublata eis & eorum cuilibet aliter iudicandi facultate, iudicari & diffiniri debere irritumque, &c. decernimus & declaramus. Mandantes eidem Hieronymo Episcopo, ut omnes & singulas causas coram eo, inter dil. filium ejusdem Camerae collectorem ex una, & quascunque congregationes, capitula, collegia, & quavis alias personas ex altera partibus, super solutione annatarum communium & aliorum jurium, quindenniorum eorundem, vel eorum occasione nunc & pro tempore pendentes, juxta praefatum tenorem terminet & decidat. Et pro faciliiori indagatione unionum predictarum, omnia & singula cathedralium etiam metropolitanarum & collegiarum Ecclesiarum capitula, collegia, necnon tam vicorum, quam mulierum seculares, & quorumvis ordinum regulares congregationes seu collegia, & pia loca eorundemque praelatos & procuratores, ad iudicandum & profitendum medio juramento, omnia & singula monasteria, prioratus, praeposuras, praepositatus, parochiales Ecclesias, & alia quocunque beneficia Ecclesiastica, quae ipsa capitula, congregationes, & alia pia loca predicta possideant; & quo titulo illa possideant, illorumque annuos valores, sub privationis, & alii in literis in forma motus proprii Pauli IV. predecessoris hujusmodi contentis sententiis, censuris, & poenis in Romana Curia & extra eam moneat & requirat.

TITULUS IV.

DE JURE PATRONATUS.

Adrianus VI.

Beneficiorum electivorum concessiones juris patronatus habentium facta, à primo anno Pontificatus Innocentii Octavi, qui Roma coronatus fuit pridie Idus Septemb. 1474. revocantur.

CAP. I.

Sanctissimus D. N. Adrianus VI. accepto per sanctitatem suam, quod nonnulli Romani Pontif. ejus predecessores, diversis personis & collegiis laicorum a jus patronatus, & facultates & indulta praesentandi seu nominandi personas idoneas ad Ecclesias, etiam metropolitanas, Monasteria, & beneficia Ecclesiastica, secularia ac regularia, ac hospitalia, & alia pia loca extunc deinceps vacatura, etiam interdum pro eorum hereditibus & successoribus aliis, sub variis modis & formis, per diversas eorum literas in perpetuum vel ad certum tempus reservarunt & concesserunt, considerans, quod per hujusmodi facultates & indulta Romanus Pontifex saepius impeditur, quod minus personas qualificatas, utiles & necessarias ad Ecclesias & monasteria promovere, ac de beneficiis Ecclesiasticis similibus personis providere, hospitalia quoque & pia loca hujusmodi personis etiam utilibus, & Monasteriis committere, & alias de illis disponere liberè possit. Ideò ut per sanctitatem suam & sedem Apostolicam liberius de personis bene meritis, dilectis cathedralibus Ecclesiis & Monasteriis provideatur, & de illis ac aliis dignitatibus, beneficiis, hospitalibus, & piis locis hujusmodi disponatur, opportune providere volens, fel. recordationis Innocentii Papae VIII. suae sanctitatis predecessoris inhaerendo vestigiis, omnes & singulas reservationes & concessiones juris patronatus, ac facultates & indulta praesentandi seu nominandi personas hujusmodi, ad Ecclesias, Monasteria, prioratus, pr-

^a Vid. Mar. Suen. de prob. ult. col. Felm. in trail. quando lettera Apost. 6. limitat. Cosarem Lambert. in trail. de jure patron. lib. 1. qu. 1. art. 2. Rebuff. in trail. de nominib. Racion. in trail. de jure patronat. verb. beneficium. q. 1.

posituras, dignitates, personatus, administrationes, officia, canonicatus, & prebendas, aliaque beneficia Ecclesiastica, cum cura & sine cura, secularia, & ordinum quorumcumque regularia, qualitercumque qualificata, ac hospitalia, & alia pia loca, per nostros predecessores & sedem Apostolicam, aut ejus legatos, nuncios, executores, & subexecutores, ab anno primo Pontificatus ejusdem Innocentii predecessoris citra, quibusvis Regibus, Reginis, Ducibus, & Marchionibus, ac aliis Principibus & personis, necnon communitatibus, universitatibus, confraternitatibus, & collegiis secularium personarum, cujuscunque dignitatis, status, gradus, ordinis, & conditionis existentibus, etiam ex motu proprio & ex certa scientia, ac de potestate Apostolica plenitudine, aut etiam consistorialiter, & alias tam simpliciter, quam sub quibusvis conditionibus & promissionibus, & alias quomodocunque & qualitercumque & ex quibusvis causis, praterquam ratione ereptionis locorum, in quibus Ecclesie, monasteria, & beneficia predicta consistunt, ex infidelium manibus & potestate factas, concessa, quorum omnium formas & tenores eadem sua sanctitas haberi voluit pro expressis, quoad metropolitan. ac alias cathedrales Ecclesias & monasteria, necnon prioratus, & preposituras, ac alias dignitates conventuales, & alia electiva, etiam si in quibus reservationes & concessiones, facultates & indulta hujusmodi facta & concessa fuerint, quascunque conditiones eis propterea quomodolibet impositas, & promissiones per eos propterea factas adimpleverint.

Quo vero ad alia beneficia ac hospitalia & pia loca hujusmodi, si illi, quibus reformationes & concessiones ac facultates & indulta hujusmodi facta & concessa fuerint, ut praefertur, illorum occasione fructus proximè dictorum beneficiorum, hospitalium, & piorum locorum; ad medietatem unius anni valoris fructuum eorundem, secundum communem estimationem, de propriis eorum bonis non auxerunt, vel eorum Ecclesias aut hospitalia & pia loca hujusmodi, de novo fundamentaliter non edificarunt, seu funditus dirutas non redificarunt, seu fundos, in quibus edificarentur aedificia in praesentiarum subsecuto non concesserunt, ad quorum augmenti, aedificationis, readificationis & concessio nis respectivè probationem, eos, qui tali jure patronatus, seu praesentandi & nominandi dicitur vel indirectè uti voluerint, eadem sua sanctitas teneri decrevit, etiam si conditiones, ad quas alias, quàm modis praemissis, tenebantur, executioni mandata fuissent, & in literis reformationum, & primò dictarum concessionum, seu facultatum & indultorum hujusmodi cautum sit, quòd dictum jus simpliciter, vel sub certis conditionibus, modis & formis, ex fundatione vel dotatione pertineat aut pertinere censetur, vel perinde habeatur, ac si ex fundatione vel dotatione predicta pertineret, & quòd reservationes, & primò dictae concessiones, facultates, & indulta hujusmodi revocari non possint, & clausula etiam derogatoriarum derogatoriæ, fortiores, efficaciores, & insolite in dictis literis, pro illarum perseveratione desuper adjecta sint, illarum formas & tenores pro expressis habendo revocavit, cassavit, annullavit, ad Ecclesias, monasteria, prioratus, preposituras, dignitates, & beneficia hujusmodi, ad eorum primævam naturam, praemissis non obstantibus, reduxit.

Paulus IV.

Jure praesentandi privatur, qui apostatatus praesentat ad beneficium jure patronatus.

a Confratratione, dotatione, vel fundatione, ut jus acquiratur sic & usdem tribus modis conservatur. cap. 3. de jure patronatus. cap. pia mentis. & ibi gloss. 16. quest. 7. cap. Abbatem. in 2. 11. quest. 2.

CAP. II.

SI patroni alicujus beneficii Ecclesiastici, sive sint laici, sive clerici, aliquem ex apostatis & extra claustra vagantibus ad beneficium, de eorum jure patronatus existens, tunc vacans, praesentaverit, praesentationes hujusmodi sint eo ipso nullae, irritae & inanes, ac viribus careant, & ipsi patroni jure praesentandi alios ad eadem beneficia pro ea vice tantum privati existant.

Pius Quartus, ex reformationis poenitentiarie Apostolicæ decretis.

Jure patronatus concedendi legitima causa que sit.

CAP. III.

Poenitentiaris ac poenitentiarie Apostolicæ regens abstineat à concessione juris patronatus, seu praesentandi ad beneficia Ecclesiastica, propter augmentum fructuum, sed tantum ex causa fundationis vel dotationis illud concedere possit.

TITULUS V.

DE CONFESSIS.

Paulus Quartus.

Confessi crimen, aut probatissimum indicium questione torquendi carcerati, non relaxentur sicut inscio, nisi praestita fuerit cautio.

CAP. I.

Licet ex juris communis dispositione satis provisum sit, ut de aliquo crimine inquisitus, dum super indicibus contra eum existentibus discutitur, an torturae in ejus persona jure locus sit, personaliter in carcere detineatur, & ut crimen confessus, in quem nihil, nisi ut poenam solvere cogatur, agendum restat, quousque ille debite punitus fuerit, non relaxetur: tamen ut nuper accepimus, rei criminum torturae supponendi, sub cautione de se representando, & confessi sub simili cautione, seu etiam sub cautione de stando juri, & iudicatum solvendo, plerumque relaxantur, quo fit, ut illis extra carcerem positus, expeditionem non procurantibus, causae hujusmodi differantur, & demum oblivioni tradantur, aut variis viis rei ipsi, post aliquod tempus, cautiones praestitas liberari procurent, sicque ipsi poenas debitas effugiant, & delicta remaneant impunita, in grave scandalum, & pessimum ceterorum exemplum. Nos itaque huic abusu occurrere volentes, motu simili, & ex certa nostra scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, tenore praesentium decernimus, statuimus & ordinamus, ut nullus, qui ex indicibus contra eum laborantibus jure torquendus veniat, seu de quo dubitetur, dum de indicibus hujusmodi, an ad torturam sufficientia sint, disputatur, quo usque aut per torturam indicia ipsa purgaverit, aut eum torturae subjiciendum non esse, cognitum fuerit, nisi procuratore fisci nostri ad haec omnia citato & interveniente, sub quavis cautione à carcere relaxetur, neque super iis extra carceres audiantur. Nullus etiam, qui crimen in iudicio confessus fuerit, contra quem nullae sunt partes iudicis, nisi in exequendo, etiam si pro crimine hujusmodi pecuniaria poena plebendus veniat, & quamcumque cautionem de illa solvenda praestare offerat, à carcere relaxetur, nisi poena ipsa, praefato fisci procuratore desuper audito, debite per soluta, sicque per quoscunque iudices quavis auctoritate fungentes, iudicari, diffiniri, & observari debere, sublata eis & eorum cuilibet aliter iudicandi & diffinendi facultate, irritumque & inane, quicquid contra praesentium tenorem, à quoquam quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, attentari contigerit, decernimus.

a Tam. in cons. 76. & 106. lib. 2. Cass. ad decis. 7. de jure patron. numer. 6.

Pius V.

Res confessi à vinculis carceris non solvantur, nisi executionis sententia paruerint.

CAP. II.

Uti sicut accepimus, visitatores carcerum almę urbis nostrę, homicidii, aliorumq; capitalium criminum reos carceratos, ad illorum absolutionem & liberationem, nimia humanitate proni atq; proclives, sepe à carceribus liberari faciunt, sub cautione de se presentando, aut alijs sub alijs obligationibus & conditionibus eis bene visis, & ita processus debilitantur, & causarum expeditiones differuntur, vel (quod molestius ferimus) eos quandoq; liberant, aut leviori poenā, quā iustitia exposcit, afficiunt, ac propterea delicta impunita remanent, contra ius & utilitatem a publicam. Nos considerantes, impunitatem scelerum esse incentivum malorum, nolentesque in futurum, reos homicidii, ac aliorum delictorum capitalium, nisi in casibus à iure expressis, à carceribus liberari, & extra carceres andiri, ac levius puniri, tenore presentium, eisdem visitatoribus sub poena indignationis nostrę inhibemus atque interdiciamus, ne posthac reos carceratos, ut pramittitur, arbitrio suo relaxent & liberent. In levioribus autem delictis reos confessos aut convictos non relaxent, neque liberent, nisi prius sententia, aut condemnationi, quam eis infligendam & imponendam duxerint, paruerint, & illius executio facta fuerit. Volumus autem, quotiescunque viderint aequitatem juris rigori, attentā facti qualitate, preferendam esse, cum ad solum Principem ius decernendi inter ius & aequitatem non scriptam spectet & pertineat, tunc facti qualitas diligenter inquisita consideretur, & si quid ab eis de iure relaxandum videbitur, nobis unus ex visitatoribus unā cum iudice causę referat, presente procuratore fiscali, vel Advocato fiscali ejusdem Camerę & fisci, ac etiam pauperum advocato, ut à nobis, quid statuum & deliberandum sit, intelligant.

Idem.

In causis criminalibus confessi appellare nequeunt.

CAP. III.

In confessos iudices procedere possunt, non obstantibus b appellationibus & inhibitionibus, & absq; aliquam poenarum incurssi.

TITULUS VI.

DE DOLO ET CONTUMACIA.

Pius Quartus.

Defensio condemnatorum in contumaciam, infra semestre exigi debet.

CAP. I.

Quoniam sepe contingit, ut qui ex aliquo crimine in contumaciam condemnati fuerint, perdurant ad multos annos in contumacia, expectantes occasionem, ut per temporis diuturnitatem criminis probatio impossibilis reddatur, & tunc quæ sunt contumaciam sibi remitti, & super defensionibus audiri, cum criminis probandi facultas est fisco sublata, causam pleurumque, vel coram iudicibus in ipsos propensis, vel in locis, ubi iura fisci deduci non possunt, introducentes, statuiamus, quod rei in contumaciam condemnati, ad suas defensiones faciendas admitti non possint, nisi infra sex menses a quoad faciendas videlicet à die condemna-

a L. cum quidam ff. de liberis & posthumis. c. ut fama. de sent. excomm. b Propria voce confessus, appellare non potest. l. 2. C. quorum appell. ubi gloss. Bart. Bald. & Altrud. communem dicunt. c. Pius V. in sequent. constitutione, contumaces infra annum ad defensionem admitti posse decrevit.

tionis, quò verò ad jam factas condemnationes, à die publicationis presentium computandos, nec alibi, quàm in loco, ubi condemnatio secuta est, vel in curia generali Provincie, ubi delictum succit commissum. Et si secus fieri contingat, quæcunque absolutiones desuper obtinendę, etiam si vigore commissionis signaturę nostrę nullius sunt roboris vel momenti, sed ad ipsarum condemnationum jam factarum executionem deveniri possit, & debeat. Quo termino sex mensium elapso, sententię in contumaciam late crimine notorium efficiant, & tanquam in rem iudicatam transiverint, realiter & personaliter executioni demandentur. Nec homicidii proit minor ætas viginti annorum, dum tamen majores quatuordecim annorum extiterint. Quod si banniti hujusmodi in contumaciam condemnati, veniant postmodum absolvendi, iudices, sub poena nullę, scutorum, & infamie perpetuę, illos gratis, & sine ulla sportularum solutione, absolvere debeant. Publicata Rom. 26. Maji 1565.

Pius V.

Semestre spatium concessum Pii IV. decreto contumacibus ad exprimentum causa defensionem, ad annum extenditur & prorogatur, ita tamen, ut sponte comparentes duntaxat, non capti, infra annum favoreat & patrocinetur.

CAP. II.

Udum postquam fel. record. Pius Papa IV. prædecessor noster, cupiens subterfugiis delinquentium a obviare, per quasdam suas in forma motus proprii editas literas, sub dat. Romę apud sanctum Petrum, 11. Cal. Junii, Ann. 6. inter alia statuisse, quod rei in contumaciam condemnati, ad suas defensiones faciendas admitti non possint, nisi infra sex menses, quoad faciendas videlicet à die condemnationis, quo verò ad jam factas condemnationes, à die publicationis eorundem literarum, computandos, per alias nostras, etiam in forma motus proprii emanatas literas, die 20. mensis Junii, Pontificatus nostri anno primo publicatas, terminum sex mensium hujusmodi, ad annum prorogavimus, ac contumacibus hujusmodi defensiones, non nisi post anni elapsi terminum, denegari debere decrevimus. Cumque, sicut accepimus, à nonnullis ordinationem & dispositionem hujusmodi, nostramque & dicti prædecessoris in illis edendis intentionem, variis calumniis eludere, & super earum finistris interpretationibus agentes profisco & Camera Apostolica fatigare, & easas in longum protrahere, & illas intricate, sententiarumque executionem evitare satagentibus, sepe in dubium veri contingat (licet ex verborum proprietate res clara sit) an scilicet, tam sponte comparentes, de quibus loquitur motus proprius præfati prædecessoris, quàm etiam capti intra dictum tempus, indistincte admitti debeant, ad faciendum suas b defensiones, maxime stantibus in eodem nostro motu proprio appositis supra relatis verbis, videlicet. *Ad contumacibus hujusmodi defensiones non nisi post anni elapsi terminum denegari debere: quæ indistincte prolata sunt, & videntur posse comprehendere, tam sponte comparentes, quàm captos, nihilominus considerantes, quod verba ipsa nihil aliud disponunt, quàm prorogationem termini, his, quibus ex forma motus proprii prædicti prædecessoris denegari non poterat. Nos igitur ad tollendum omne dubium, & absurdum evitandum, quod capti, & sponte comparentes paria*

a Contumacia in criminalibus accusanda. l. absentem. §. 1. ff. de parus. Bart. in l. inter. ult. col. ff. de publici. iud. & in extravag. ad reprimentum. in verb. neglexerit. b Contumax damnatus non auditur, nisi contumacia situta expressi. gl. in l. sed & ff. 4. sed est datum decreto. ff. ex quibus causis major. Bald. in c. cum venissent. col. 2. de iudic. Idq; observatur tam in civilibus, quàm criminalibus causis.

essent

essent conditionis, necnon calumniis & aliis inconvenientibus hujusmodi; quantum cum Deo possumus, obviare, omnemque disputandi materiam tollere, & in his opportunè providere volentes, necnon singularum literarum predictarum, ac indiciorum, inquisitionum, processuum, condemnationum, & sententiarum desuper formatarum, & latorum, ac formatarum & promulgandarum hujusmodi, aliorumque forsan latius expressimè, tenores, continentias, formas, & compendia, ac reorum, delictorum, criminum, & excessuum, ac poenarum hujusmodi, & judicum nomina, cognomina, gradus, & qualitates, ac quantitates, & loca, pro plenè & sufficienter expressis habentes, & decernentes, necnon singulas prænaratas literas confirmantes & innovantes, motu simili, &c. quòd banniti, & in contumaciam condemnati, in poenam capitis & ultimi supplicii, si capti ad manus Curie devenerint, per iudices ad novas sive alias defensiones faciendas, etiam intra dictum tempus non admittantur, nisi habità à nobis vel signatura nostra desuper gratià speciali, nec literæ ipsæ, quæ in eorum odium editæ sunt, eis in aliquo suffragentur, aut illis se juvare sive defendere possint. Quinimò, quòd iudices præfati sententias ipsas condemnatorias, tam in urbe, quam extra eam latas & ferendas, si tamen legitimis præcedentibus iudiciis ad inquirendum promulgatæ fuerint, executioni realiter & corporaliter suis loco & tempore congruis, respectivè totaliter & integre contra sic captos demandent, & demandari faciant, hæc nostra perpetuò validità declaratione declaramus & decernimus, & quatenus opus sit, de novo statuimus & ordinamus, & ita mentis & intentionis nostræ fuisse & esse attestatur. Rom. Id. Septemb. 1771.

TITULUS VII.
DE SEQUESTRAIS.

Pius Quartus.

Judicibus decernendi sequestra fructuum beneficiorum lites pendente conceditur facultas.

CAP. I.

Sanctissimus in Christo Pater & Dominus noster Dominus Pius, divinà providentià, Papa IV. cupiens, prout suo pastorali incumbit officio, unicuique quod suum est tribui, justitiamque inter omnes æquè lance ministrari, ac animarum periculis, & fraudibus eorum, qui passim beneficia Ecclesiastica in mensibus, in quibus illorum collatio & provisio per constitutiones suas, seu Cancellariæ Apostolicæ regulas desuper editas, dispositioni suæ pro tempore reservatæ existunt, vacantia, seu aliàs eidem & sedis Apostolicæ dispositioni generaliter reservata, aut ex generali reservatione Apostolicà, vel aliàs affecta, ordinarià, seu alià auctoritate, contra dictarum constitutionum tenorem, aut aliàs indebitè sibi conferri, & de illis etiam provideri procurant, & in eis prætextu collationum & provisionum hujusmodi se intrudunt, ad hoc, ut illorum fructus suos faciant, & ex eis impetrantur Apostolicos, seu aliàs justo titulo provisionis molestant, & interim lites adeò in longum protrahant, ut impetrantes & justum titulum habentes, aut cum eis concordare, aut eorum juri cedere & renunciare, aut in prosecutione litium hujusmodi omnes ferè eorum facultates dissipare, & tandem in illarum prosecutione mori cogantur. Quicquid beneficia in Romana Curia, vel extra eam, litigiosa resignant, aut eorum juri cedunt simpliciter, vel in favorem tertii, in memorialibus cum parvis datis & consensibus desuper præstitis, quæ penes se retinent, & nihilominus lites hujusmodi prosequuntur, & dum cognoscunt, nullum jus sibi in hujusmodi beneficiis litigiosis competere, ad effugiendum sententiam, & expensas,

vel fructuum restitutionem, in quibus condemnandi venirent: Supplicationes desuper signari, ac datas, & consensus parvos hujusmodi extendi faciunt, afferentes, se jam diù illa dimisisse, partes foventes bonum jus, & iudices justitiam ministrantes deludendo, quantum in eo est obviare, ac omnem penitus talia præsumendi occasionem tollere, hæc suà perpetuò validità sanctione statuè & ordinavit, quòd quoties in antea aliquem, super quovis beneficio Ecclesiastico, ut præfertur, reservato seu affecto, & dictà auctoritate vel aliàs nulliter collato, tam in dicta Curia, quam extra eam litigare contigerit, & iudici ordinario, seu cui causa desuper commissa fuerit, etiam summarie & extrajudicialiter, quantum sibi pro rei qualitate sufficere parte legitime citatà videbitur, constiterit beneficium ipsum in dictis mensibus vacavisse, aut aliàs, ut præfertur, reservatum seu affectum, & nihilominus ordinarià, seu alià auctoritate nulliter collatū, & indebitè detentum existere, idem iudex reproductà citatione, fructus, redditus, & proventus beneficiorum sic nulliter collatorum, & indebitè detentorum, sequestrari a mandet & faciat, ac alia exequatur in præmissis necessaria & opportuna. Super quo eidem iudici omnem potestatem & auctoritatem impertitus est. Idemque sancti sui in causis, nunc in quavis instantia coram eisdem iudicibus pendentibus, similiter observari mandavit. Interdum decrevit & declaravit, sic resignantes seu cedentes, & nihilominus lites hujusmodi prosequantur, ne eorum malitia illis prodesse, & foventibus bonum jus nocere valeat, ad fructuum, reddituum, & proventuum dictorum beneficiorum per eos perceptorum restitutionem, ac expensarum in litibus hujusmodi factarum refectionem, omniaque & singula damna & interesse, in quibus condemnati fuerint, si non cessissent vel resignassent, per iudices, tam ordinarià, quam delegatà, vel alià auctoritate fungentes, coram quibus lites ipsas pro tempore pendere seu moveri contigerit, condemnandos fore, & condemnari debere, ac ad id teneri & obligatos esse, ipsosque, ac etiam in dictis beneficiis successores quoscunque, ad partitionem sententiæ, seu sententiarum, ac literarum executoriarum pro tempore latorum, seu latorum, & decretarum, à quibus appellare non liceat, ad restitutionem, seu relaxationem possessionis, ac fructuum, reddituum, & proventuum, necnon refectionem expensarum, ac damnorum, & interesse hujusmodi, perinde ac si contra eosdem successores sententiæ seu sententiæ latorum, & literarum executoriarum hujusmodi decerptæ fuissent, cogi & compelli. Sic tamen, quòd postquam alter ipsorum sententiæ, seu sententiæ, ac restitutioni, vel relaxationi possessionis, & fructuum, reddituum, & proventuum, necnon damnorum & interesse hujusmodi refectioni, aliisque præmissis, realiter & eum effectu paruerit, alter desuper molestari non possit.

Pius Quintus.

Lites pendente fructus & distributiones beneficiorum Ecclesiasticorum fides sequestra debent deponi.

CAP. II.

Cordi nobis est lites minuere, & à laboribus subditos, maxime personas Ecclesiasticas divino cultui deditas, relevare. Sanè, cum (sicut accepimus) in plebisque cathedralibus & collegiatis Ecclesiis, earum constitutionibus & statutis, etiam à sede Apostolica approbatis & confirmatis cautum sit, quòd occurrentibus lites & controversiis inter provisiones de dignitatibus, officiis, canonicatibus, & præbendis, portionibus, & præstimoniiis, ceterisque beneficiis Ecclesiasticis qualitercumque

2. Sequestrum non debet concedi, nisi jus illud potestatis appareat, l. cum proponat. C. de bon. auth. jud. possid. L. si n. à quo. ff. ut in poss. lega. Nam si si, qui petat sequestrum, nil juris habeat, sequestrum non fit.

qualificatis, tam ordinariâ, quam Apostolicâ auctoritate, tam super illorum provisione, seu institutione, aut possessione, quam illorum idoneitate & habilitate, aut aliâ ex quavis causa, & eorundem ad dignitates, canonicatus, & præbendas, ceteraque beneficia Ecclesiastica prædicta, admissione & receptione, & capitalum, & canonicos, ceterasque capitulares personas, ad quos admissio & receptio, tam de jure, quam ex consuetudine, spectat & pertinet, aut etiam alias personas Ecclesiasticas, afferentes beneficia prædicta ad se de jure spectare, ipsi sic provisum interim beneficiorum hujusmodi fructus ac distributiones non percipiant, sed capitulum & canonici illas, vel in suos usus & utilitatem convertendas, seu restituendas ei, cui de jure restituendæ erunt, recipiant, prout in dictis constitutionibus & statutis, seu consuetudinibus continetur, quo factum est, ut lites hujusmodi immortales efficiantur, nec eorum optatus finis videri possit. Hinc est, quod nos hæc nostrâ perpetuâ valiturâ constitutione, auctoritate Apostolicâ, statuimus atque decernimus, quod fructus, redditus, & proventus, ac distributiones, ceteraque emolumenta, quæ vigore constitutionum, consuetudinum, & statutorum prædictorum à capitulo & canonicis recipienda (ut præmittitur) erant, amplius non ab eisdem capitulo & canonicis recipiantur, sed penes personam fidei & facultatibus idoneam, per judicem, coram quo causæ hujusmodi pendere reperta fuerint, eligendam & nominandam deponantur, restituenda ei, cui de jure postea restituenda fuerint. Datum Romæ 3. Cal. April. 1568.

TITULUS VIII.

DE INTERDICTO.

Bonifacius VIII.

Propter pecuniarum debitorum, curatores, provincie, & loci publici non possunt interdicio supponi.

CAP. I.

Providè attendentes, quod ut frequentius, quamvis non sine causa, sine culpa tamen multorum, interdicti sententiæ proferuntur; quod sibi nonnulli iudices, nimis prompti ad proferendas easdem, etiam in negotiis sive causis, quæ plus interdum ex cupiditatis, quam ex charitatis radice, perspicuis indicibus procedere arguuntur; quodque tempore interdicti divina organa suspenduntur, & laudes Dei, nec Ecclesiastica Sacramenta ministrantur, ut solent, tolluntur mortuis, seu minuantur suffragia, præsertim per oblationem frequentem hostiæ salutaris, adolescentes & parvuli percipientes rariùs Sacramenta, minus inflammantur, & consolidantur in fide fidelium, tepescit devotio, hæreses pullulant, & multiplicatur periculum animarum: præsentis constitutionis providemus edicto, ut provincia, civitas, castrum, villa, locus, territorium vel districtus, auctoritate ordinariâ vel delegatâ non supponantur Ecclesiastico interdico, pro pecuniario debito, vel pro cuiusvis monetæ, vel pecuniæ quantitate, sub quacunque occasione, vel causâ, seu quovis quæsito colore, pro eo maxime, quod ipsorum domini, rectores, seu officiales, quocunque nomine censeantur, aut incolæ seu inhabitatores, quod singulares personæ ipsorum, statutis vel statutis, ordinatis vel ordinandis terminis hujus, seu quantitatem non solverint hætenus, aut in antea non persolverint. Nos enim ex nunc decernimus irritum & inane, si secus hætenus contigerit attentari, illudque revocamus omninò.

Leo Decimus ex concordatis Galliz.

Iudices in quacunque loca, ob pecuniarum debita, interdicti sententiam ferre non debent, nisi Casibus hic expressis urgentibus.

CAP. II.

Quoniam ex indifcreta interdictionum promulgatione, multa consueverunt scandala evenire, statuimus, quod nulla civitas, oppidum, castrum, villa aut locus Ecclesiastico possit supponi interdico, nisi ex causa sive culpa ipsorum locorum, aut domini seu rectoris vel officiales ipsorum locorum auctoritate iudicis requisiti, hujusmodi personam excommunicatam infra biduum inde cum effectu non egerint, aut ad satisfaciendum compulerint, qua etiam post biduum resumari possint, quod etiam in pendentibus locum habere decernimus.

Clemens VII.

Tro pecuniario debito, vel cuiusvis arii crediti quantitate, non potest iudex, ordinariâ vel delegatâ potestate, locum vel populum interdiceret.

CAP. III.

Licet ea, quæ per Romanum Pontificem pro Christi fidelium animarum salute quotidie facta fuerint, plenam obtineant roboris firmitatem, nonnunquam tamen Romanus Pontifex illa libenter approbat, & concedit, ut eò firmius illibata persistant, quò magis suo fuerint præsidio communita. Dudum siquidem sel. rec. Bonifacius papa VIII. a prædecessor noster, libenter providè attendens, quod ut frequentius, quamvis non sine causa, sine culpa tamen multorum, interdicti sententiæ proferuntur, quodque erant nonnulli iudices nimis prompti ad proferendas easdem, etiam in negotiis sive causis, quæ interdum plus ex cupiditatis, quam charitatis radice, perspicuis indicibus procedere arguebantur, quodque interdicti tempore divina organa suspendebantur, & laudes, nec Ecclesiastica Sacramenta ministrabantur, ut solebant, tollebantur mortuis sive minuebantur suffragia, præsertim per oblationem frequentem hostiæ salutaris, adolescentes & parvuli participantes rariùs Sacramenta, minus inflammantur & solidabantur in fide, fidelium tepescebat devotio, hæreses pullulabant, & multiplicabantur pericula animarum: constitutionis suæ providit edicto, ut nulla provincia, civitas, castrum, villa, locus, territorium, vel districtus, auctoritate ordinariâ vel delegatâ supponeretur Ecclesiastico interdico pro pecuniario debito, vel cuiusvis monetæ vel pecuniæ, quacunque occasione vel causâ, seu quovis quæsito colore, pro eo maxime, quod ipsorum domini, rectores, vel officiales, quocunque nomine censeantur, aut incolæ, seu habitatores, aut singulares personæ ipsorum tunc statutis seu statutis, ordinatis vel ordinandis terminis hujusmodi debitum, seu quantitatem non solverint eatenus, aut in antea persolverint, decernens ex tunc irritum & inane, si secus extitisset attentatum, vel contingeret attentari, illudque revocavit omninò. Non obstantibus quibuscunque contractibus, obligationibus, pactis, conventionibus, compositionibus, submissionibus, fideiussionibus, consensibus, processibus, & sententiis tunc de super habitis & habendis, juramentorum, pœnarum, spiritualium, temporalium, seu multarum appositione, vel quacunque aliâ firmitate vallatis, nisi talis suppositio interdicti eatenus foret facta, vel in antea fieret, de Apostolica sedis speciali licentia, & expressâ, per ipsius patentes literas apparente. Nos igitur cupientes, ut ea, quæ pro animarum Christi fidelium salute, per prædecessores nostros maturâ deliberatione ordinata & facta fuerint, perpetuis futuris temporibus firmius observentur, motu proprio, & ex certa nostra scientia, ac potestatis plenitudine, literas prædictas, & in eis contenta, auctoritate Apostolicâ, tenore præsentium approbamus, & innovamus, ac præsentis scripti patrocinio communitimus, illaque inviolabiliter observari debere decernimus atque mandamus, ac priori pro cautela, omnia

a Sup. cap. primus.

in eis

in eis contenta, de novo facimus & ordinamus. Romæ Cal. Junii 1559.

TITULUS IX.

DE APPELLATIONIBUS.

Pius I I. in Mantuana Synodo.

Appellationes & provocaciones à summo Pontifice ad futurum Concilium inanes, schismatica & erronee sunt.

CAP. I.

Execrabilis, & pristinis temporibus inauditus, tempestate nostrâ inolevit abusus, ut à Romano Pontifice Jesu Christi Vicario (cui dictum est in persona beati Petri, Pasce oves meas, & Quodcumq; ligaveris super terram, erit ligatû & in caelis) nonnulli spiritu rebellionis imbuti, non sanioris cupiditate iudicii, sed commissi evasione peccati, ad futurum Concilium provocare præsumant: quod quantum sacris canonibus adversetur, quantumque Reipubl. Christianæ noxium sit, quisquis non ignarus juris intelligere potest. Namque (ut alia prætereamus, quæ huic corruptelæ manifestissime refragantur) quis non illud ridiculum iudicaverit, quòd ad id appellatur, quod nusquam est, neque scitur, quando futurum sit? Pauperes à potentioribus multipliciter opprimuntur, remanent impunita scelera, nutritur adversus primam sedem rebellio, libertas delinquendi conceditur, & omnis Ecclesiastica disciplina, & hierarchicus ordo confunditur. Volentes igitur hoc pestiferum virus à Christi Ecclesia procul pellere, & ovium nobis commissarum salutem consulere, omnemq; materiam scandali ab ovili nostri Salvatoris arceri, de venerabilium fratrum nostrorum sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium, cunctorumque Prælatorum, ac divini & humani juris interpretum, curiam sequentium, consilio & assensu, ac certâ nostrâ scientiâ, huiusmodi provocaciones damnamus, & tanquam erroneas ac detestabiles reprobamus, cassantes, & penitus annullantes, si quæ hæcenus taliter interpositæ reperiantur, easque tanquam inanes ac pestiferas, nullius momenti esse decernimus ac declaramus: præcipientes deinceps, ut nemo audeat quovis quæsito colore, ab ordinationibus, sententiis, sive mandatis quibuscumque nostris, ac successorum nostrorum, talem appellationem interponere, aut interpositæ per alium, adharere, seu eis quomodolibet uti.

Julius Secundus.

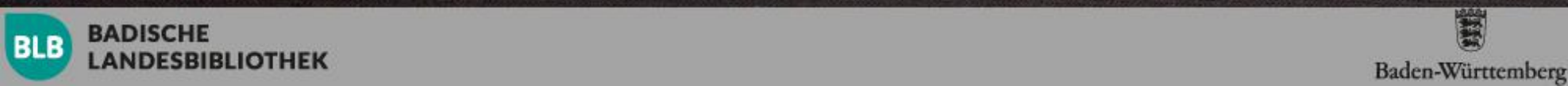
Pri secunda in appellantes à sedis Apostolica sententia ad futurum Concilium constituto confirmatur & interpretatur.

CAP. II.

Let olim fel. record. Pius Papa II. Prædecessor noster, de fratrum suorum sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium, cunctorumque prælatorum, ac divini & humani juris interpretum, Curiam Romanam sequentium, in dieta seu congregatione Mantuana existentium approbatione, maturâ prius & gravi præmissâ discussione, & de eorundem congregatorum unanimi consilio & assensu, ac ex certa scientia, provocaciones ad futurum Concilium efficacissimis & palpabilibus rationibus, tanquam erroneas & detestabiles a damnaverit, ac sub excommunicationis lætæ sententiæ & interdicti pœnis præceperit, ne qua persona cuiusvis dignitatis, sive etiam universitas, aut collegium, quovis quæsito colore, ab ordinationibus, sententiis seu mandatis quibuscumque, suis ac successorum suorum, appellationem huiusmodi interponere auderet, & contrasacientes unâ cum fautoribus suis, & consiliis, auxiliisve præstantibus (sive hi tabelliones essent, sive testes, sive advocati,

a Tronimo c. sup. execrabilis, de appellationibus.

sive alii quicumque) non solum pœnis & censuris prædictis, sed etiam iis, quæ læsæ majestatis & hæreticæ pravitatis reis imponuntur, obnoxius esse statuerit. Leonardus tamen Lauredanus Dux, Rogati, ac generale Concilium, & commune Venetiarum, omnesque & singuli patritii, & cives communis ejusdem, unâ cum provisoribus, potestatibus, commissariis & reliquis officialibus suis (quorum auctoritate, industria, consilio, operâ, aut favore, civitates, oppida, castra & arces, ad nos & sanctam Romanam Ecclesiam legitime pertinentes, occupatæ fuerant, aut detinebantur) de fratrum nostrorum consilio, à nobis requisiti & moniti, ut intra certum terminum, sub pœnis tunc expressis, nos & sanctam Apostolicam sedem plenè & omni ex parte, in concessa sibi auctoritate & libertate, cum obedientia recognoscerent & reintegrarent, ac Ravennam, Serviam, Ariminum, Faventiam, Sarfinam civitates, cum oppidis, castris, terris, & districtu ipsarum, cumque Cæsenaten. Forlivien. ac Immolet. territorii, castris, oppidis, terris, & locis, quæ occupabant, integrè & expedite, nobis & dilectæ Romanæ Ecclesiæ, cujus juris esse noscebantur, relaxarent, atque inde recederent, nec impedirent, quò minus illorum cives & habitatores ad pia matris suæ Romanæ Ecclesiæ obedientiam reverterentur: omnes eorum fautores ab auxilii in talibus præstatione deterrendo, ita quòd requisitioni, monitioni & mandato nostro huiusmodi non parentes, majoris excommunicationis sententiâ, de simili consilio, eo ipso innodati censerentur, à qua, præterquam in mortis articulo constituti, per alium, quàm per Romanum Pontificem, etiam prætextu cujuscumque facultatis, cuiusque pro tempore concessæ, absolvi non possent (quam quidem excommunicationis sententiâ, in huiusmodi non partitionis eventum, iteratis etiam vicibus a gravavimus) paternis monitis & salutaribus jussis obsequi, prout debebant, indebitè recusantes, seu qui juri proprio dissident, & superioris mandata contumaciter obaudiunt, ut quæ minus iuste usurparunt, indebitè, etiam cum animarum suarum detrimento, retineant: ad prohibitum atque damnatum remedium confugientes, à requisitione, monitione & mandato, ac sententiis, censuris, & pœnis prædictis, nullâ constitutionis Pii prædecessoris, hoc expressè vetantis, habitâ ratione, ad futurum concilium temerè (ut accepimus) provocant: prout etiam perditionis filii, quondam Joannes Bentivolus, & ejus nati, cum eos à tyrannica oppressione dilectæ civitatis nostræ Bononiæ expellere decrevimus, damnabiliter fecisse dicuntur: videlicet ad futurum Concil. prædictum appellasse & provocasse. Nos igitur quàm detestanda sit eorum perversitas attendentes, qui propriis innixi commodis, & nefariis cupiditatibus mancipati, salubria decreta Patrum, & superiorum jussâ spernentes, in consuetum Christi tunicam scindere, aut etiam scissionis causam præbere contendunt, & Ecclesiæ unitatem dividere, prædictæ S. sedis Apostol. principatum tollere, & contra tot sanctorum Patrum, & sacrorum Concil. decreta, temerè & damnabiliter, magnâ audaciâ venire non erubescunt, & contrasacere non verentur: asserentes in ea cætera, consulentes, persuadentes, determinantes, seu determinationi huiusmodi interessentes, solâ consilii præstatione seu persuasione, deliberatione aut determinatione, quòd aliquibus casibus à Rom. Pont. seu ejus sententiâ vel decreto, ad futurum Concil. generale appellari possit, dictâ Pii prædecessoris constitutione non ligari, nisi in ipsâ actuali appellatione, & illius interpositione, vel scripturæ compositione, se immiscuerint: ne de cætero tali assertione se excusare, ac tale quid in posterum præsumere impudè valeant, opportunam tam inmani & periculoso morbo medelam adhibere volentes, hæc generali & in perpetuum valiturâ constitutione, ex certa nostra scientia, & potestatis plenitudine, de venerabil.



fratrum nostrorum sancte Roman. Eccles. Cardinalium consilio promulgata, sancimus, constitutionem Pii predecessoris praefatam, tam circa quam ultra montes, & in ultramontanis partibus, quoad omnes, tam Ecclesiasticas quam seculares personas, etiam regali dignitate ac Cardinalatus honore fulgentes, capitula, universitates, communitates, & collegia, congregationes & synodos, ac parlamenta, valuisse, valere, & perpetuo valitum declaramus, cum suppletionem solennitatis cujuslibet, etiam publicationis omissemus, (cujus in illa edenda vel publicanda defectus praetendi posset, quae juxta illam fieri requiritur) eamque ex praeterito nunc & in posterum inviolabiliter observari mandamus, ipsius violatores, cujuslibet dignitatis existant, poenis & censuris in eadem expressis, quocumque tempore subjacere statuentes, contraria consuetudine, seu potius corruptela, non obstante: Decernentes & declarantes ultra poenas impositas (quas ipso facto dictos violatores & contravenientes incurrere volumus) ipsos & eorum quemlibet, pro veris & indubitatis schismaticis, & inconstitutis tunicis Domini nostri Jesu Christi violatoribus & dissipatoribus, ac de catholica fide male sentientibus, habendos & reputandos, poenisque canonicis & legalibus contra tales impositis subjacere, & cum Dathan & Abiram partem & damnationem habere, ipsasque etiam poenas & earum quamlibet omnes illos incurrere volumus, cujuslibet conditionis existant, & gradus praerogativa fulgeant, qui in senatu, consilio, parlamento, congregationibus, etiam Synodalibus & provincialibus, vel alias quomodolibet, tacite vel expresse, voce vel scripto, per se vel alium (cujuslibet timoris vel reverentiae velamine, vel praetensa excusatione, & superioris mandato, non obstantibus) decreverint, seu deliberaverint, vel aliorum dicta approbaverint, ut ad futurum universale Concilium a nobis vel successoribus nostris Rom. Pontificibus contra praedictam constitutionem appellare liceat, possit vel debeat: dictas poenas ad ipsos eorum quemlibet contravenientem in praemissis, tenore praesentium extendentes, & locum habere declarantes, omni ambiguitate cessante. Et nihilominus provocaciones & appellationes, tam per Leonard. Ducem, Rogatos, consilium & commune Venetiarum, factas hujusmodi, quam per quoscumque alios praedictos pro tempore faciendas, & inde secuta quocumque (utpote contra Pii praedictam ac praesentem constitutionem attentas) nullas, proat sunt, & invalidas, nullasque roboris vel momenti fuisse, & pro tempore fore, autoritate, scientia & potestate similibus, statuimus, decernimus, & declaramus: ac pro potiori cautela, cassamus & annullamus. Et ultra supradictas poenas (quas contra constitutionis hujusmodi violatores in suo robore permanere decernimus) loca quaecumque, ad quae violatores ipsos declinare, & in quibus scienter stare permitti contigerit, Ecclesiastico supponimus interdictum: decernentes illud, quamdiu ipsi violatores inibi scienter steterint, ut praesertim, & per triduum post eorum inde discessum, firmiter observari. Romae 9. Cal. Julii. 1709.

Pius Quintus.

Appellationes in causis criminalibus infra sex menses expediri debent, ne hinc diuturna poena mora, delictorum impuniti exoriantur.

CAP. III.

Quoniam remedium appellationis, contra iudicum injuriam a legibus introductum, minime tollere intendimus, saltem cum eo homines abuti, & illud in calumniam verum prospiciamus, illius tempus limitandum & restringendum duximus, ut eo magis hominum malis occurratur, & bene vivere volentium quieti & securitati consulatur. Hac igitur perpetuo valitura con-

stitutione decernimus, ut lata in causis criminalibus sententia, continente poenam pecuniariam sisco nostro applicandam, appellantes ab ea (in casibus tamen, quibus alias de jure communi permessa est appellatio, & servatis iis, quae ex forma constitutionum Apostolicarum circa depositum faciendum, seu cautionem praestandam sunt servanda) teneantur infra sex menses, a die ipsius interpositae appellationis computandos, ita coram iudice appellationis causam suam prosequi, ut etiam expeditionem reportent, quibus elapsis, & expeditione coram iudice a quo non reproducta, teneatur praefatus iudex a quo, ad quamcumque sisco instantiam, etiam si alta fuerint transportata, sententiam praefatam debite executioni, omni mora postposita, demandare, ita ut effectualis incameratio subsequatur. Verum ne malicia iudicis litigatorum efficiatur deterius, ut virtute sanctae obedientiae, ac indignationis nostrae, ac privationis officiorum, etiam si illa ex causa onerosa obtineant, ac refectionis omnium damnorum & interesse, quibuscumque iudicibus totius status nostri Ecclesiastici, quacumque dignitate & praerogativa fulgentibus, etiam si legati, vicelegati, ac provincialium gubernatores existant, committimus & mandamus, ut appellantes sine mora acta & processus quoscumque, effectualiter tradi curent & faciant, & ipsi iudices ad quos respective, bona fide, & omni veritate semota, ad causam legitimam expeditionem procedant: scitari nos acriter vindicturos, si per eorum quempiam in praemissis fuerit appellantis ipsi praedictum generatum. Dat. Rom. 16. Octobr. 1771.

Pius Quartus, ex decretis reformationis signaturae iustitiae.

Ab excessiva taxa semel appellandum.

CAP. IV.

Sancimus, quod ab excessiva taxatione expensarum semel tantum appellatio committatur, & duae sententiae habeant vim trium. Dat. Rom. Cal. Jan. 1762.

Idem, ex reformat. Rotae Apostolicae sententiarum.

A fructuum liquidatione unica conceditur appellatio.

CAP. V.

Liquidatione fructuum & expensarum taxatione, semel tantum appellatio licet, ita quod duae conformes rem iudicatam faciant.

Idem.

A decretis ordinariorum ante sententiam diffinitivam, & ubi agitur de moribus & disciplina Ecclesiastica reparatione, appellatio prohibetur.

CAP. VI.

Episcopis, Archiepiscopis, Primatibus, & Patriarchis residentibus, ultra privilegia & indulta eis, per quoscumque Rom. Pontifices decessores nostros, ac sedem Apostolicam & generalia Concilia, & Cancellariae Apostolicae regulas concessa, quae in suo robore permanere volumus, tanquam a dicta sede delegati, in quibuscumque civilibus, criminalibus vel mixtis causis, contra quoscumque clericos, seculares, particulares, ac etiam extra eorum monasteria seu regularia loca degentes regulares, quomodolibet exemptos, auctoritate nostra procedere, & causas ipsas cognoscere, sineque debito terminare, ac quicquid terminaverint, exequi & observari facere, ipsosque exemptos pro tempore delinquentes, juxta eorum excessus & delicta punire, corrigere, & omnem jurisdictionem in eos exercere, omniaque alia & singula in praemissis, & circa quomodolibet necessaria & opportuna, quae nosmet facere, exercere, & exequi possemus, in omnibus & per omnia facere, exercere, & exequi liberè & licite valeant, plenam & liberam licentiam ac facultatem auctoritate & tenore praedictis concedimus & indulgemus.

genus, decernentes ab eorum ordinationibus, interlocutionibus & decretis, ante diffinitivam sententiam, vel vim diffinitivam habentem, & ubi agetur de morum correctione, nullatenus, etiam ad nos & sedem Apostolicam appellari posse: & nihilominus per appellationes quascunque, contra presentium tenorem quomodolibet interpositas, minime causas devolvit, aut etiam per quasvis inhibitiones, etiam cum quibusvis censuris & penis, eis à quibusvis iudicibus ordinariis vel delegatis forsan faciendas, illarum ulteriorem cognitionem & expeditionem, & ubi de morum correctione agetur, etiam legitimam executionem minime impediri, aut censuris & poenis huiusmodi ligari aut irriti censere. Rom. prid. Non. Septembr. 1560.

Julius Secundus, Thesaurario Marchiz Anconitanæ.

Appellationum suffragia propensiores reddunt ad lites faciendas animo & flagitia audebunt, cum sententia prorogantur, & indecisa remanent, ideo non admittuntur in causis maleficiorum, nisi de positi pecuniaria multa summa.

CAP. VII.

Accepimus fisco Cameræ Apostolicæ, istius nostræ provincie, damnum non leve inferri, delictaque impunita remanere, ex preterito appellationum, quæ in maleficiorum & causis, tum ante condemnationem, tum post, interponuntur: propter quas, cum aut ad urbem, aut aliò causa ipsa transferuntur, indecisa, & minus pro ipso fisco defensionis remanent. Quamobrem volentes damno & impunitati prædictis occurrere, tibi committimus & mandamus, ut nullum in aliqua causa alicujus maleficii, aut fractæ pacis, induciarum, vel treuge (etiam si de nova causa, aut de habendo recursum diceret) appellationem admittas, aut admitti sinas per aliquem iudicem vel officialem, nisi prius effectuale depositum penes te fecerint, de pena, in qua appellans condemnatus fuerit, aut veniret condemnandus, prout in constitutionibus provincialibus, & aliis prædecessorum nostrorum, & nostris literis (ad quas relationem haberi volumus) plenius continetur. Inhibentes etiam presentibus, Gubernatoribus, Vicelegati, Locumtenentibus, & aliis quibusvis officialibus ipsius provincie, quocunque nomine nuncupatis, ut appellationem aliquam, in dictis causis admittere nullo modo audeant vel præsumant, nisi per te eis prius constiterit de effectuali deposito, ut præmittitur factò. Rom. 16. Jun. 1560.

TITULUS X.

DE DILATIONIBUS, ET CESSIO-
NIBUS BONORUM.

Clemens VII.

Cessio sine discussione bonorum beneficiorum impetrantes, aut dilatoriam quinqueannalem, tenentur causam infra tres menses expedire.

CAP. I.

Cum ex multorum relatione non sine animi nostri diffidentia accepimus, quòd nonnulli, Dei timore postposito, & futurum animum & honoris proprii immemores, post magnam alicuius contractum, etiam non sufficientia pro satisfaciendis creditoribus habe-

a. Irrefragabile. de offic. ord. c. ad nostram. & c. reprehensibili. in fin. eod. Specul. eod. tit. §. in quibus. vers. à correctione. b. Nullus homicidarum, venficorum, maleficiorum, adulterorum, itemq; eorum, qui manifestam violentiam commiserunt, argumentis convulsis, testibus superatis, etiam voce propria scelus, etiamq; confessus, auctoritate appellati, l. 2. quorum appellatio non recip. c. fin. v. nullus. 2. q. 6.

ant, tamen ad eos illudendos, ac laboribus & expensis defatigandos, alii beneficium alternativum, sessionis videlicet bonorum aut dilationis quinqueannalis, alii discussionem bonorum aut hereditatis, etiam à sede Apostolice impetrant, quibus impetratis ad expeditionem earundem minime incumbant, & dictis gratis se tutos cognoscentes, & difficile reputantes, quòd vel creditores conveniant in eligendo, vel bonorum hereditatis discussio fiat, pauperes creditores eorum credito vel deluduntur, vel adeò protrahuntur, ut ipsi fame pereant, vel, ut sepius evenire solet, moriantur, & hæredes eorum, non ita de materia informati, à credito eorum penitus excludantur. Nos talibus inconvenientiis obviare volentes, motu proprio, & ex certa nostra scientia, tenore presentium decernimus & declaramus, quòd quicumque beneficium alternativè prædictum, aut discussionem bonorum, seu hereditatis, hæcenus impetraverint, à die publicationis presentium, & qui in futurum impetrabunt, à die eorum impetrationis computandis, nisi infra tres menses usque ad sententiam inclusive causam expediverint, seu expediti fecerint, dictis gratis seu beneficiis ipso jure privati existant, & iudices eorum, quibus tales causas ventilare continget, sive ordinarii, sive delegati, etiam si sint causarum palatii Apostolice auditores, aut S. R. E. Cardinales, ad totalem executionem contra ipsos debitores, ad instantiam cujuslibet creditoris, procedere possint & debeant, perinde ac si talia beneficia ipsis talibus debitoribus minime concessa fuissent, partibus aliis iustitiam ministrando. Et nihilominus, si ex aliqua rationabili causa iudicibus prædictis visum fuerit, dictum terminum trium mensium prorogari debere, dictum terminum sibi bene visum, non tamen ultra alium mensem, & non amplius, prorogandi licentiam per presentes concedimus pariter & facultatem.

Idem.

Extensio precedentis decreti ad deservendas cavillationes suffragum beneficiorum. Odoardus, &c. pervenit.

CAP. II.

Cum nuper ad amputandum cavillationes eorum, qui ad fraudandum creditores, & diutius prorogandum debita, alternativè & discussiones bonorum à sede Apostolica impetraverint, ut exinde ea longissimo tempore durante nullatenus solvere teneantur, nos per motu proprio, manu venerabilis fratris nostri Antonii de Monte Episcopi Portuensis mandaverimus, ut ii, qui talia impetraverant, extunc, qui verò talia in futurum impetrarent, à die impetrationis huiusmodi, infra tres menses causam expedire teneantur, cum potestate dictis iudicibus attributa, trimestre prædictum, si eis videretur, ad unum mensem prorogandi, quibus elapsis, & causâ minime finita, extunc iudex, coram quo causa penderet, ad executionem contra debitores, perinde ac si tales concessionibus minime impetrassent, procedere debeant, aliaque faciant, prout in dicto motu proprio, cuius tenorem haberi volumus pro infero, plenius continetur. Verum quia, quòd unâ viâ prohibuimus, aliâ cavilloso debitorum præfati consequuntur: alii capitulum Odoardus, alii beneficium capituli, pervenit, à prædicta sede Apostolica impetrantes, que beneficia nullatenus expedire curant, in maximum pauperum creditorum damnum, animæ suæ periculum, ac scandalum plurimorum. Talibus igitur inconvenientiis providere volentes, dictumque mandatum, etiam ad prædicta beneficia ampliatas & extendentes, decernimus & mandamus, quòd quicumque aliquod dictorum beneficiorum, si capitulum Odoardus, & capit. Pervenit, à nobis, seu sede Apostolica hæcenus impetraverint, aut in posterum impetrabunt, extunc, aut à die impetrationis respectivè, infra tres menses, cum potestate prorogandi ad alium mensem, juxta & secundum formam dicti prioris mandati, causam ipsam omnino expediri facere teneantur.

O O O O 2

Pius Quartus.

Gravibus dolis, quos meditantur, qui alternativas & dilaciones in fraudem creditorum petunt, poenâ occurrunt.

CAP. III.

Cupientes mercatoribus & aliis personis, tam almæ urbis nostræ civibus, quàm forensibus in ipsa urbe, cum quibusvis personis contrahendi omnem possibilem securitatem concedere, & omnem viam, ac etiam omnes dilaciones, per quas mercatorum & aliarum personarum debitores, à debitorum solutione subterfugere, seu se quoquo modo subtrahere, & creditores eorum creditis defraudare, aut supplantare possent, de medio tollere, ac remedium opportunum, præmissa ne fiant, adhibere, & ut debitores ipsi à præmissis, si non Dei omnipotentis, saltem humanæ ignominie timore abstineant, & sic eorundem mercatorum & personarum firmitati providere volentes, & considerantes motum proprium à fel. rec. Paulo Papa IV. prædecessore nostro, quod ex tunc de extero alternativæ, significationes, & dilaciones quæcumque, nisi juxta juris dispositionem, ac formam statutorum ipsius urbis, concedi nullatenus possent, & qui illas obtinuisissent, & extunc in futurum obtinerent, semper birretum viride portare tenerentur, emanatum, circa ipsorum debitorum malitiam, seu malos homines, non sufficere, cum ipsum birretum viride, nisi postquam ad alternativam vel alias dilaciones admitti fuerint, portare non teneantur, & sic beneficio temporis, in grave creditorum præjudicium & jacturam, gaudeant. Nos igitur motu simili, &c. per præfentes perpetuò statuimus & ordinamus, quod de extero, quicumque debitores, seu in forma Cameræ, aut alias quomodolibet obligati, quamcumque alternativam significationem, vel aliam quamcumque dilacionem, etiam secundum capitulum a Pervenit, vel Odoardus, seu inhibitionem aliquam à Curia causarum Cameræ Apostolicæ auditore, seu ejus locum tenente, aut almæ urbis Vicario, vel Gubernatore, vel Senatore, seu aliis ipsius urbis iudicibus, etiam commissariis, aut etiam carcerum urbis visitatoribus, petere non possint, nisi se prius coram illis dictum birretum viride gestando præsentaverint, & ipsum birretum viride publice & secretè, sub fustigatione per urbem pro prima vice, & tertium pro secunda, quâ sine dicto birreto reperti fuerint, de ferre, per se, vel suos legitimos procuratores, ipsis absentibus, promiserint, & medio juramento affirmaverint, ac aliter à prædictis, & aliis quibusvis iudicibus, etiam vigore specialis commissionis, nostræ aut successorum nostrorum manu signata vel signanda, obtentæ & obtinendæ, alternativæ, & significationes, aut dilaciones quæcumque etiam secundum juris formam nullæ sint, & ipsis debitoribus, etiam si clerici existant, nullatenus suffragentur.

Pius V.

Fraudulenti & dolosi decolores, luxu & imprudentiâ rem alienam dilapidantes, pro furibus & latronibus imponere gravantibus haberi debent, & ideo poenâ ultimi supplicii plectuntur.

CAP. IV.

Postquam eò usque humana processit intemperantia, ut Christi fideles, qui in sacri Baptismatis susceptione, Diabolo, & omnibus vanitatibus ejus, spontè ac solenniter renunciârunt, diabolicâ fraude seducti, ita mundi hujus illecebras expectant, ut pro illis assequendis, non modo filii prodigi in Evangelio per Dominum demonstrati exempla sequentes, sua luxuriosè vivendo profundant, verum etiam illis absumptis, aliena appetant, grandes alienum à proximis suis, qui id eis, prout mutuum fert hominum commercium, sub variis instrumentorum ob-

^a Hæc duo cap. habentur lib. 3. decret. tit. 22. de fidejussoribus, & tit. 23. de solutombus.

ligationibus liberaliter mutant, extorquendo, ac deinde, cum id eis sub paupertatis specie restituere negligunt, proximos suos unâ cum tota familiâ aliquando mendicare cogunt: facere nullo modo possumus, quin & pastoralis officii debito, cui disponente Domino præsidemus, moniti, & eâ, quâ Christus prior dilexit nos, charitate impulsî, clementiæ & misericordiæ rejectis viis, justitiam & judicium in tales acriter insurgendo assumamus, jurisque rigorem acriorem reddamus, ut saltem per hoc eos, quos timor Domini à malo non retrahit, ultimi supplicii poena exterreat, sicque univêrsâ Domini gregis oves ad ovile, ad quod (dante Domino) omnes dirigi cupimus, salubre perducamus. Sanè licet aliàs fel. rec. Paulus Papa IV. prædecessor noster, inter cetera dilectis filiis populo Romano concessa privilegia, per quasdam suas literas voluerat, quod dilaciones quæcumque, nisi juxta dispositionem juris, ac formam statutorum almæ urbis, concedi nullatenus possent, & qui illas obtinerent, semper birretum viride portare tenerentur, ac aliàs, prout in dictis literis plenius continetur: nihilominus diversi iniquitatis filii, præmissis non attentis, propriâque temeritate confisi, postquam propriis eorum bonis, non adversâ fortunâ aut fortuitis casibus, sive hostium incurfu, vel ventorum, marisque violentiâ atque injuriâ (quod quidem vel certè ferendum esset) cum ab eis facile cavere nequeat humana providentia, sed suâ ipsorummet incuriâ, negligentia, prodigalitate, atque luxu in explendis propriis voluptatibus, penitus dilapidatis, proximos suos, ad varia eorû bona sibi mutuanda, sub spe restitutionis compulerunt, similiter illis profusis creditores suos cessione bonorum deludentes, ac tam literas præfatas, quàm alia, per nos, contra hujusmodi decolores, fallitos nuncupatos, edita statuta deridere audent, in grave Apostolicæ auctoritatis vilipendium, proximorum suorum detrimentum & gravamen, ac animæ suæ periculum non modicum. Nos præmissa conniventibus oculis pertransire nequeentes, & attentè considerantes, nullâ aliâ de causâ in fures ultimi supplicii poenam esse impostam, nisi ut talia perpetrandi hominibus viâ interclusâ, liberum esset unicuique sua absque periculo possidere & uti, hos autem adeo furibus & latronibus similes esse, ut ab illis in nihilo differant, nisi ut, quod ab eis non nisi cum vitæ suæ periculo agitur, hoc decolores impunè liceat, volentesque: propterea, ut parimò gravius delictum, parem etiam sortiantur poenam, jurisque rigorem in hos graviores reddere, ac genus hoc hominum, tanquam humano generi insectum, à cæterorum cœtu segregandum merito esse dijudicantes, omnium & singularû legum & constitutionum, tam imperialium quàm Apostolicarum, etiam in corpore juris descriptarum tenores & formas, ac si de verbo ad verbum inserti forent, præfentibus, pro expressis habentes, sine illarum aliquo præjudicio, quinimò illas revalidantes & confirmantes, motu proprio, hæc nostrâ perpetuò valiturâ constitutione sancimus, statuimus, & declaramus, quod deinceps perpetuis futuris temporibus, quæcumque persona, tam secularis, quàm Ecclesiastica, etiam si clericali & Ecclesiastico foro gaudeat, cujuscumque status, gradûs, ordinis, & conditionis existat, & quæcumque dignitate, tam mundanâ, etiâ Domicellus, Comes, aut aliter nobilis aliquando fuerit, quàm Ecclesiasticâ, non tamen Episcopali, præfulgeat, qui omnem eorum substantiam, non præmissis casibus fortuitis, sed incuriâ, negligentia, prodigalitate, & luxu suis, proprias voluptates explendo, & cupiditatibus non mediocri intemperantia servientes, subverterint & dilapidaverint, necnon, qui se bona sua decoxisse simulantes, illa in fraudem creditorum suorum occultant, & eorum pecuniam totam in eorum utilitatem forsân converterint, ut eorum creditores ad secum componendum facilius alliciant, poenâ ultimi supplicii, & eâ, quâ fures ipsi de jure vel consuetudine, aut particulari vel municipal

municipali statuto plecti solent, puniri debeant. Mandantes tam urbis prefate Gubernatori, & Curia causarum Camera Apostolice generali auditori, quam omnibus & singulis nostris & sedis Apostolica, in quibuscunque provinciis, legatis & vicelegatis, necnon quarumcunque civitatum, terrarum, oppidorum, & locorum, nobis & eidem sedi tam mediate quam immediate subjectorum Gubernatoribus, Prætoribus, Capitaneis, Commissariis, & aliis quibuscunque iudicibus, quavis etiam subdelegata potestate fungentibus, ut præsentibus nostras inviolabiliter in eorum iudiciis observent, nec contra tales, nisi illarum formam servatam, procedere audeant vel præsumant. Districtius quoque inhibentes quibuscunque terrarum, oppidorum & locorum dominis in temporalibus, in virtute sanctæ obedientiæ, ac sub excommunicationis, &c. pœnis, ne sic in præmissis iudicantes eorum seculari auctoritate molestare, inquietare, perturbare, vel impedire audeant vel præsumant.

TITULUS XI.
DE CAMBIIS.

Pius Quintus.

Communitatis rerum ad res, sive pecunia ad pecuniam, quomodo Cambium vocatur vulgus vocat, prohibito illicita, & declaratione concessa.

CAP. I.

IN eam pro nostro pastorali officio curam diligenter incumbimus, ut Domini nostri ovis opportuna pro animarum salute remedia adhibere minime differamus. Cum itaque ad aures nostras pervenerit, legitimum a cambiorum usum, quem necessitas, publicaque utilitas induxit, sæpenumero ob illiciti quæstus cupiditatem, sic depravari, ut sub illius prætextu, usuraria pravitatis à nonnullis exerceatur: Nos petitionibus, quæ super his nuper nobis factæ sunt, hæc perpetuo validitè decretali respondendum esse duximus, ut neque dolosis sua fraus suffragetur, neque ignotos perdat inficitia: sic enim pastoris officium exequimur, dum gregem nobis commissum ab æternæ damnationis periculo eripere modis omnibus studemus. Primum igitur damnamus ea omnia cambia, quæ sicca nominantur, & ita confinguntur, ut contrahentes ad certas mundanas, seu ad alia loca cambia celebrare simulant, ad quæ loca ii, qui pecuniam recipiunt, literas quidem suas cambii tradunt, sed non mittuntur, vel ita mittuntur, ut transacto tempore, unde processerant, inanes referantur, aut etiam nullis huiusmodi literis traditis, pecunia ibi denique cum interesse reposcitur, ubi contractus fuerat celebratus: nam interdantes & recipientes usque à principio ita commiserant, vel certe talis intentio erat, neque quisquam est, qui in mundanis, aut locis si prædictis, huiusmodi literis receptis solutionem faciat. Cui malo simile etiam illud est, cum pecunia, sive depositi, sive alio nomine facti cambii traduntur, ut postea eodem in loco, vel alibi cum lucro restituantur. Sed & in ipsis cambiis, quæ realia appellantur, interdum (ut ad nos perfertur) Campiores præstitutum solutionis terminum, lucro ex tacita vel expressa conventionem recepto, seu etiam tantummodo promissio, differunt. Quæ omnia nos usuraria esse declaramus, & ne sicut districtius prohibemus. Porro ad tollendas quoque in cambiis, quantum cum Deo possumus, occasiones peccandi, fraudesque feneratorum, statuimus, ne deinceps quisquam audeat, sive à principio, sive aliàs, certum

a De cambiis & cambiorum instituti ac abusus vide Ant. 2. part. tit. 1. c. 7. §. 47. de Laur. de Radulph. de usuris. c. consuetud. p. 2. q. 26. Ang. Sylv. Tab. Cajet. tract. de camb. Soto de iust. & iure. l. 6. q. 2. art. 1. Navar. c. 17. Joseph. Angier. de camb.

& determinatum interesse, etiam in casum non solutionis, pacisci, neque realia cambia aliter, quam pro primis mundanis, ubi illa celebrantur, ubi verò non celebrantur, pro primis terminis iuxta receptum locorum usum exercere, abusu illo prorsus rejecto, cambia pro secundis & deinceps mundanis, sive terminis exercendi. Curandum autem erit in terminis, ut ratio habeatur longinquitatis & vicinitatis locorum, in quibus solutio destinatur, ne dum longiores præfiguratur, quam loca destinata solutionis desiderant, fœnerandi detur occasio. Quicunque contra hanc nostram constitutionem commiserit, pœnis, à sacris canonibus contra usurarios inflictis, se noverit subjacere. Eos verò, qui conspirationes fecerint, vel congestam undique pecuniam ita ad se redigerint, ut quasi monopolium pecuniarum facere videantur, pœnis, quæ à jure contra exercentes monopolia constitutæ sunt, tenentur sancimus. Rom. 5. Cal. Febr. 1777.

TITULUS XII.
DE FORMA CONTRAHENDI
censum.

Pius Quintus.

Census est res immobilis fructifera in pecunia numerata contrahitur, nec super fructibus census augeri vel creari potest, cuius preteritum semel constitutum immobile permanet.

CAP. I.

Cum onus Apostolicæ servitutis obeuntes, cognoverimus, innumeros celebratos fuisse, & indies celebrari censuum contractus, qui nedum non continentur intra limites, à nostris antecessoribus, eisdem contractibus statutos, verum etiam, quod deterius est, contractis omnino pactioibus, propterea ardentem avaritiæ stimulum, legum, etiam divinarum manifestum contemptum præ se ferunt, animarum, prout tenemur, salutem consulentes, ac piarum mentium petitionibus etiam satisfaciennes, tam gravi morbo, lethiferoque veneno, salutari antidoto non mederi.

Hæc igitur nostrâ constitutione statuimus, censum seu annum reditum creari, constituivè nullo modo posse, nisi in re immobili, aut quæ pro immobili habeatur, de sui natura fructifera, & quæ nominatim certis finibus designata sit.

Rursum nisi verè in pecunia numerata, presentibus testibus, ac Notario, & in actu celebrationis instrumenti, non autem prius recepto integro, iustoque pretio.

Solutiones quas vulgò anticipatas appellant, fieri, aut in pactum deduci prohibemus.

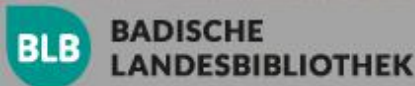
Conventiones, directè aut indirectè obligantes ad casus fortuitos eum, qui aliàs ex natura contractus non tenetur, nullo modo valere volumus.

Quemadmodum nec pactum, auferens aut restringens facultatem alienandi rem censui suppositam, quia volumus rem ipsam semper, & liberè, ac sine solutione laudemii, seu quinquagesimæ, aut alterius quantitatis vel rei, tam inter vivos, quam in ultima voluntate alienari.

Ubi autem vendenda sit, volumus dominum censûs aliis omnibus præferri, eique denunciari conditiones, quibus vendenda sit, & per mensem expectari.

Pacta contentis, morosum census debitorem teneri ad interesse lucri cessantis, vel ad cambium, seu certas expensas aut certa salaria, aut ad salaria, seu expensas me-

a Censûs variæ significationes explicantur apud Castiodor. lib. 3. variar. epist. penult. & l. 2. §. post deinde. ff. de origine iur. Theophil. in §. ult. instit. de Libertinis, quomodo verò differat à pensione emphyteutica, & alia similibus habes ex gloss. & Pan. in cap. constitutus. de rebus sigis dicitur. & Bal. in titul. de pace Const. in verb. perseverare.



dio juramento creditoris liquidandas, aut rem censui sub eccliam, sive aliquam ejus partem amittere, aut aliud jus ex eodem contractu sive aliunde acquisitum perdere, aut in aliquam poenam cadere, ex toto irrita sint & nulla.

Imò & censum augeri, & novum creati super eadem vel alia re, in favorem ejusdem, aut personæ per eum suppositæ, pro censibus temporis vel præteriti vel futuri, omninò prohibemus.

Sicut etiam annullamus pacta continentia solutiones onerum ad eum spectare, ad quem aliàs de jure, & ex natura contractus non spectarent.

Postremo census omnes in futurum creandos, non solum re in totum vel pro parte perempta, aut infructuosa in totum vel pro parte ecclia, volumus ad ratam perire, sed etiam posse pro eodem pretio extinguì: Non obstantem longissimi etiam temporis, ac immemorabili, imò centum & plurium annorum præscriptione, non obstantibus aliquibus pactis, directe aut indirecte talem facultatem auferentibus, quibuscumque verbis aut clausulis concepta sint.

Cum verò traditione pretii redditus extinguendus erit, volumus per bimestre ante id denuntiari ei, cui pretium dandum erit, & post denuntiationem, intra annum tamen, etiam ab invito, pretium repeti posse, & ubi pretium nec volens intra annum exigat, volumus nihilominus quandocunque redditus extingui posse, præviâ tamen semper denuntiatione, de qua supra, & non obstantibus hiis, de quibus supra: idq; observari mandamus, etiam quod pluries ac pluries denunciatum fuisset, nec unquam effectus secutus fuisset.

Pacta etiam continentia pretium census extra casum prædictum ab invito, aut ob poenam, aut ob aliam causam repeti posse, omninò prohibemus.

Contractusque sub alia forma posthac celebrandos fœderatitios judicamus.

Et ita illis propterea non obstantibus, quicquid vel expresse vel tacite contra hæc nostra mandata dari, remitti aut dimitti contingat, à fisco volumus posse vendicari. Hanc autem salutiferam sanctionem, nedum in casu noviter creando, verum etiam in creato quocunque tempore alienando, modò post publicationem constitutionis creatus sit, perpetuò & in omnibus servari volumus.

Declarantes pretium semel censui constitutum, nunquam posse ob temporum, aut contrahentium qualitatem, seu aliud accidens, nec quoad ultimò contrahentes, minui vel augeri.

Et licet legem ipsam ad contractus jam celebratos non extendamus, illos tamen omnes, in quos sub alia forma pervenerunt census, hortamur in Domino, ut singulos contractus, censuræ honorum religiosorum subiciant, & animarum salutis consulant. Rom. 14. Calend. Feb. 1768.

TITULUS XIII.

DE TESTAMENTIS ET ULTIMIS VOLUNTARIIS.

Paulus Tertius.

In locis, quò testandi facultatem non habent Prælati, jure legatum vel donationem decimam tantum partem bonorum relinquere possunt.

CAP. I.

Romanus Pontifex, qui ex assuetudine sedis Apostolicæ benignitate in favorem Ecclesiarum, hospitalium, & aliorum piorum locorum diversa privilegia concedere consuevit, si processu temporis tendant in abusum, illa moderati, ac desuper opportunè providere solet, prout rerum & temporum qualitate pensatâ conspiciunt in Domino salubriter expedire. Sanè non absque animi molestia accepimus, quòd nonnulli Archiepiscopi, Episcopi, & Prælati, aliæque personæ Ecclesiasticæ, tam seculares, quàm diversorum ordinum & militiarum regulares, non habentes de eorum rebus ac bonis testandi & disponendi facultatem, & Ecclesias, hospitalia, & alia pia loca, quibus à dicta sede Apostolica capiendi res & bona ex testamento, vel alia dispositione illorum, qui aliàs de rebus & bonis eorum disponere non possent, facultas est concessa, hæredes instituant, & in testamentis, sive eorum dispositionibus, præter legata seu ordinationes in favorem diversarum personarum, ac alios usus, in quos bona & res hujusmodi transmittere non possent, faciunt: Hospitaliaque, Ecclesias, & loca pia hujusmodi, sive eorum rectores fidem testamentum seu dispositionum insequent. legata ipsa, & in testamentis, seu aliis, etiam inter vivos dispositionibus, ordinata adimplent, ex quo Camera Apostolica circa res & bona, spolia nuncupata, per obitum Archiepiscoporum, Episcoporum, Prælatorum, & aliarum personarum Ecclesiasticarum hujusmodi, absque testandi & disponendi facultate decedentium, remanentia in suis juribus detrimentum patitur, & jacturam. Et quia nostrum est, in præmissis taliter providere, quòd ipsius Camera jus debita ratio habeatur, motu proprio, & ex certa nostra scientia, ac de Apostolica potestatis plenitudine, tenore præsentium, omnia & singula privilegia, facultates, gratias, literas, & indulta, quibusvis Ecclesiis, etiam metropolitanis, monasteriis, hospitalibus, etiam ab Archiepiscopali sancti Jacobi in Augusta de urbe dependentibus, seu causam habentibus, ac aliis piis locis ubilibet constitutis, per quoscunque Romanos Pontifices prædecessores nostros, ac nos & sedem præfatam, super capiendis seu acquirendis hæreditatibus, rebus, ac bonis, ex testamento, donatione inter vivos, vel aliâ quâcumque dispositione, quorumcumque Archiepiscoporum, Episcoporum, Prælatorum, & aliarum personarum Ecclesiasticarum, secularium vel regularium, utcumque etiam, ut præfertur, qualificatarum, quâcumque præeminentia, ac dignitate, & auctoritate fulgentium, etiam si S. R. E. Cardinalis fuerit, de hæreditatibus, rebus, & bonis hujusmodi facultatem disponendi non habentium, vel aliàs quomodolibet concessa, etiam si usa recepta sint, moderantes, volumus, decernimus, & declaramus, quòd Archiepiscopi, Episcopi, Prælati, & personæ hujusmodi, de rebus ac bonis eorum, à nobis, vel à dicta sede facultatem testandi seu disponendi non habentes, decimam partem tantum rerum & bonorum eorumdem mobilium & immobilium, & se moventium, ac pecuniarum Ecclesiis, monasteriis, hospitalibus, & piis locis capiendi & acquirendi facultatem hujusmodi habentibus tantum, non per viam institutionis hæredum, seu donationis, vel legati in vita seu in more relinquere, & Ecclesie, monasteria, hospitalia, & pia loca hujusmodi, seu illorum rectores, non nisi decimam partem hujusmodi capere seu acquirere possint, & ad hoc Ecclesiarum, & hospitalium, ac aliorum piorum locorum hujusmodi privilegia, facultates, concessionem, gratias, literas, & indulta quocumque, seducimus, ac moderamus: decernentes sic, & non aliter in præmissis, ac illa quomodolibet concernentibus, & quoad privilegia, facultates, gratias, indulta, etiam in forma brevis in futurum concedendas, per quoscunque, tam ordinariâ, quàm delegatâ, & missâ auctoritate fungentes, iudices, & personas, etiam dictæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, ubiq; judicari, cognosci, ac decidi debere: sublatâ eis & eorum cuilibet quâvis aliter judicandi, cognoscendi, ac decidendi facultate, necnon irritum & inane, quicquid fecus super his à quoquam, quâvis auctoritate, scienter vel ignoranter contigerit attentari.

Finis

Finis

Pius V.

Testamenta & donationes acquiritorum ex bonis Ecclesie in favorem illegitimorum, etiam legitimorum, non tamen hospitalibus expositorum & orphanorum, infirmantur & annullantur.

C. A. P. III.

Quæ ordini Ecclesiastico noxia esse, & scandalum obicere perhibentur, necesse est, è medio submovere: quod nos pro nostri muneris officio, inter alia incommoda, quæ in oculos nostros incurunt, de Christi peculio, ne ab indignis & rejectis ignominiose consumatur, nevé illorum causâ Ecclesiis & pauperibus præripiatur, curam præcipuam habere volentes, de nobis attributa potestatis plenitudine, revocamus & abolemus omnia & quæcunque privilegia, licentias, dispensationes, & indulta faciendi testamenta, donationes, sive inter vivos, sive causâ mortis, legata, & quæcunque alias dispositiones, de dominiis, terris, castris, domibus, & quibuslibet aliis bonis & rebus immobilibus, mobilibus, & se-moventibus, necnon pecuniis, juribus, & actionibus, ex beneficiis, fructibus, pensionibus, & aliis rebus Ecclesiasticis qualibuscunque consecris, acquisitis, & aliis quomodocunque provenientibus, necnon de peculio, & aliis etiam solâ industriâ, labore, muneribus, aut quocunque alio modo partis, cujuscunque qualitatis, quantitatis, speciei, naturæ, & valoris existentibus, in quoscunque illegitimos, sive suos, sive extraneos, etiam legitimatos, eosdemque ex toto, vel in parte hæredes instituendi, & substituendi, seu quod ipsi in prædictis ab intestato succedant, ceterasque hujusmodi facultates & permissiones, ac etiam habilitaciones, & capacitates succedendi in bonis & rebus feudalibus & emphyteuticis, ab Ecclesiis, monasteriis, & piis locis profectis, quibuscunque personis secularibus, & quorumcunque ordinum, necnon militiarum, & hospitalium, regularibus, ac Romanæ Curie officialibus, & aliis curialibus, curiamque ipsam sequentibus, & etiam urbis Romæ civibus, ac palatia, ædes, census, aliæque bona, in ea, ejusque districtu habentibus, hostris quoque & aliorum Romanorum Pontificum familiaribus, Ecclesiarum prælatis, etiam sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus, & aliis cujuscunque dignitatis, ordinis, & conditionis existentibus, illorumque, & aliis Ecclesiis, capitulis, conventibus, ordinibus, militiis, hospitalibus, collegiis, officiis, & locis, ac prædictæ urbi, aliisque civitatibus, provinciis, & dominiis, eorumque dominis, populis, civibus, & incolis, tam per sel. record. Sixtum IV. Innocentium VII. Alexandrum VI. Julium II. Leonem X. Clementem VII. Paulum III. Julium III. Paulum IV. Pium IV. & qui ante illos fuerunt, alios quoscunque Romanos Pontifices, ac nos, & sedem Apostolicam, ejusque legatos, etiam de latere, nuncios, notarios, comites, collegia, officia & loca, etiam per modum statuti perpetui, generalis legis, iniri & stipulati contractus seu quali, & alias sub quibuscunque tenoribus & formis, ac cum quibusvis rescriptivis, preservativis, mentis, attestativis derogatoriarum derogatoriis, alioque fortioribus, efficacioribus, & insolitis clausulis, necnon irritantibus, & aliis decretis, etiam motu proprio, & ex certa scientia, deque simili potestatis plenitudine, ac prædictorum Cardinalium consilio, & maturâ deliberatione in consistorio habitâ, necnon consideratione, intuitu, contemplatione, vel ad instantiam Imperatoris, Regum, & aliorum Principum, etiam ob remunerationem laborum & obsequiorum nobis & dictæ sedi impensorum, refectionem damnorum, compensationem jarum cessorum vel ablatorum, navatæ militiæ contra hæreticos & infideles, seu prædictæ urbis ornatum, & frequentatione, de quibuscunque aliis visibus, ac etiam necessariis de piis causis concessâ, & multiplicatis vicibus confirmata, innovata, extensa, & quantocunque tempore pacificè observata, quoad eam partem,

quæ illegitimos prædictos tangit duntaxat, etiam si illa contineant, quod omnes Curiales Curiam sequentes, & alii, sive Ecclesiastici, etiam Cardinales, sive Mundani, qui palatia, domos, & prædia urbana vel rustica ædificaverint, aut census, aliavè bona acquisiverint, aut alias acquisita habuerint in dicta urbe, & circum eam ad millia decem, ex bonis, seu fructibus Ecclesiasticis, hi tales de illis, necnon juribus & jurisdictionibus omnibus, in favorem illegitimorum, ac quomodolibet inhabilium & incapacium, sive inter vivos, sive causâ mortis disponere, eosque hæredes & successores universales, vel particulares instituire & substituere, & si intestati decesserint ipsi illegitimi & incapaces, in illis succedere possint, quodque per quæcunque revocationes, derogationes, aut alias contrarias dispositiones illis, quorum interest, præjudicari nequeat, & si ullo unquam tempore præjudicatum, aut derogatum quoquo modo apparuerit, jus quæsitum ablatum, & literæ revocationum & derogationum hujusmodi juris quæsitum, ablate censeantur: sicque per quoscunque judices judicari debeat, & etiam diffiniri. Ac pariter tollimus & abrogamus omnes & quæcunque facultates similia concedendi, legatis, nuntiis, notariis, comitibus, collegiis, officiis, & aliis supradictis, quorum omnium tenores, ac si ad verbum infererentur, habemus præsentibus pro expressis. Ita ut privilegiorum, dispensationum, facultatum, habitiorum, capacitatum, indulgentiarum, & aliorum supradictorum sic revocatorum, aut etiam literarum legitimacionis prætextu, nullus omnino de hujusmodi bonis, rebus, pecuniis, juribus, jurisdictionibus, & actionibus, in commodum & favorem illegitimorum utriusque sexûs, sive eorum filiorum, sive consanguineorum, affiniumvè, sive extraneorum, etiam in statu seculari procreatorum, ac legitimacione quæcunque auctoritate donatorum, & ad hujusmodi res & bona, ejusque successorem, testato vel intestato, idoneorum & capacium effectorum, sive a testamento, sive donatione, sive legato, sive elemosynâ, sive alio quocunque titulo, & pio opere (exceptis in communi, ac omni fraude, conventionem, seu compositionem cessante, Hospitalibus expositorum, & orphanorum) disponere, nec illegitimi ipsi in eis ab intestato, sive protinus, sive per interpositas personas, ac quomodocunque succedere, aut illa aliâ ad eos, etiam per quemcunque circuitum multiplicatarum in alios capaces successorum, ullo tempore devenire possint. Ac etiam nulla esse, & profectis habere volumus omnia & quæcunque facta hucusque testamenta, legata, donationes, & alia disposita hujusmodi, quæ viventibus adhuc testatoribus, aut aliis, locum non habuerunt, ac pariter ab intestato successiones, non tamen litigiosas, quæ plenarium non sunt effectum sortitæ. Dehinc verò districtius prohibemus, ne talia sive in prædictos illegitimos utriuslibet sexûs, sive in illorum conjuges, sive ipsorum parentes, filios, descendentes, ascendentes, vel alios cognatos, sive viventibus, sive defunctis ipsi illegitimis, etiam paupertatis, dotis, aut alterius cujuscunque pii operis intuitu fiant, nevé ipsi unquam in rebus, bonis, pecuniis, juribus, jurisdictionibus, & actionibus prædictis, sive totis, sive in parte succedant, aut illa ad ipsos, quavis dispensatione suffultos, etiam per prædictum circuitum deveniant, nevé de eis ulla in alium seu alios concessio, donatio, translatio, aliavè dispositio fiat, aut alia bona similia vel dissimilia, illegitimis aut aliis supradictis concedantur. Quod si prædictorum quisquam fuerit præsentium, violator, testamentum, donatio, legatum, & dispositio,

a C. fin. de pecul. cler. Abb. in c. cum esset. in relit. colum. 14. Barb. in trakt. de præst. Card. 1. part. quasi. 4. Ioan. Mar. in 4. sent. dist. 1. 4. quasi. 20. Ang. in verb. clericus. 2. 6. 13. Sylvest. verb. clericus. 4. quasi. 2. Alvar. Pelag. de planct. eccl. 2. part. art. 28. col. 3. Archid. in sum. 22. q. 5.

omnino non teneat, nec etiam quoad alios capaces, & res alias valeat, sicut disponens privilegio, dispensatione, facultate, & indulto predicto, ejusque usu & commodo, etiam in ceteris omnibus, ipso sit jure privatus. Nemo quantumvis capax, illius pretextu fructus, res, pecunias, aut prorsus alia bona sua faciat, nec illa detinens prescriptione, aut ullo alio juris praesidio adjuvetur, sed ad integram illorum restitutionem, quocumque temporis lapsu non obstante, debeat coerceri. Ita ut omnes in Ecclesiis, monasteriis, beneficiis successores, tam conjunctim, quam divisim, quisque videlicet pro rata parte sua, illa omni tempore recuperare possint, & qui primus ceteris ab eo monitis & negligentibus iudicium intenderit, ei soli res tota merito vindicetur. Nullis vero hujusmodi successoribus, pro predictis insistentibus, ac etiam de peculio aliis, quam ex rebus Ecclesiasticis confecto, locorum ordinarii, tam concessorum & relictorum illegitimis, eorumve causis, quam quorumcumque aliorum bonorum immobilium, mobilium, & se moventium, necnon pecuniarum, fructuum, rerum, & jurium, alias sub dictis testamentis, donationibus, legatis, & dispositionibus comprehensorum, corporalem possessionem, amotis inde & expulsis quibuscumque detentoribus, sive incapacibus sive capacibus, per se vel alium, seu alios, libere apprehendant, & apprehensam hujus sedis nomine custodiant, donec ipsa sedes de illis, uti tum tulerit piorum operum necessitas, duxerit providendum. Bona vero, res, & jura feudalia, vel emphyteutica (aliis legitimis ad ea forte vocatis non existentibus) eo ipso devoluta, & juri ac proprietati suarum Ecclesiarum & locorum restituta, & cum reliquis eorum bonis consolidata esse declaramus.

Pius IV.

Bona Ecclesiastica sine indulto Apostolice ultima voluntatis arbitrio non relinquuntur.

CAP. IV.

GRave nobis & molestum accidere solet, cum de personarum Ecclesiasticarum actionibus, quae integritatis exemplo ceteris praestare debent, ea nobis deferuntur, quae & eorum famae sinceritatem denigrare, & Camerae nostrae Apostolicae incommodum ac detrimentum asserere videntur, unde nos, ut malitiosorum pravis intentionibus occurrere valeamus, debita postmodum remedia in medium asserere, & perniciosos fraudibus, prout ex universis nostrae Curiae sollicitudine tenentur, obviare cogimur. Cum itaque (sicut ex proborum, & fide dignorum hominum relatione nuper accepimus) quamplures Praelati, Presbyteri, & alii Ecclesiasticae personae diversarum provinciarum, locorum, & dominiorum, & praesertim regni Neapolis, nulla à nobis, seu sede Apostolica, facultate testandi suffulti vel muniti, sed temeritate propria, & forsitan ad suorum importunam suggestionem impulsu, in eorum ultimis voluntatibus testamenta sua condendo, ac donationes, seu legata, aut codicillos faciendo, de bonis suis diversimode, licet id facere nullo modo a possint, neque debeant, disponere audeant, ipsaque bona, sub diversis confictis pretextibus & coloribus, hospitalibus, ac piis locis, & forsitan cum promissionibus elandestinis, quod eorum consanguineis vel affinibus, aut aliis personis ab eisdem testatoribus nominatis, post illorum obitum, ab ipsis hospitalibus & locis, de certa seu quota portione bonorum hujusmodi subveniatur, testari, relinquere, legare, codicillari non erubescant, in dicta Camerae grave damnum & praesudicium maximum, dictae Camerae indemnitati opportunè consulere, & inconvenientibus hujusmodi, pro officii nostri debito, congruum remedium adhibere volentes, motu proprio, & ex certa scientia, ac maturà deliberatione nostrâ, non ad

a. Ut in c. quatuor. & c. relatum. 2. de test.

tuam, vel alterius pro te, nobis super hoc oblata petitionis instantiam, auctoritate Apostolica, tenore praesentium decernimus & declaramus, omnia & singula testamenta, donationes in illis, vel mortis causa factas, codicillos, legata, & quaecumque alia in ultimis voluntatibus, per quoscumque Ecclesiarum Praelatos, etiam si Patriarchali, Archiepiscopali, vel Episcopali praesulgeant dignitate, ac quorumvis monasteriorum cujuscumque ordinis Abbates, seu commendatarios, ac presbyteros, & alias quaslibet Ecclesiasticas personas praedictas, & quaecumque alias, quae ex bonis & redditibus Ecclesiasticis, & beneficiorum fructus percipiunt, absque nostra, seu ejusdem sedis, speciali licentia & facultate quomodolibet, quae in futurum ab illis quocumque pretextu, aut quovis colore, etiam in favorem hospitalium, & aliorum piorum locorum hujusmodi de dictis redditibus fieri, condi, & testari, seu relinqui, aut quovis ultimae voluntatis titulo disponi contigerit, nulla, irrita, inania, invalida, ac nullius roboris, vel momenti fore, & esse, ac nemini, neque etiam hospitalibus, & piis locis praefatis (cum ad Camerae ipsam solum fraudandum, prout ex multis fraudibus desuper commissis & repertis nobis constat, praemissa fieri, clarè appareat) nullatenus deinceps suffragari, neque subsistere, aut testamentis suis hujusmodi quemquam juvare, aut tueri, nec effectum aliquem ullâ ratione habere, vel sortiri.

TITULUS XIV.

DE NAUTIS ET NAUFRAGIUM
PATIENTIBUS.

Julius Tertius.

Naufragata bona occupantes, & nautas impediendo, excommunicantur, qui vero in opulentur, condonatione Pontificâ remune- rantur.

CAP. I.

ORdinamus, statuimus, firmiterque & inviolabiliter observari mandamus, in virtute sanctae obedientiae, & sub excommunicationis, necnon decem millium ducatorum auri largorum camerae Apostolicae applicandorum poenis, quatenus in urbe Roma, suisque portibus & ripis, aliisque omnibus, & singulis civitatibus, terris, castris, ripis, portibus, & plagis, Romanae Ecclesiae mediatae vel immediate subjectis, etiam Praelatorum, dominorum temporalium, & Baronum dictarum terrarum, in quibus est commercium maritimum, persona aliqua cujuscumque gradus, Ecclesiastici vel secularis, communiter vel divisim, officialis aut privatus, etiam Cardinalatus honore fulgens, deinceps non audeat vel permittat praebere impedimentum, aut genus aliquod molestiae praestare, dictis nautis & mercium conductoribus subditis Imperatoris, qui cum bono aut iniquo tempore infortunium aut naufragium patientur, in dictis ripis, aut prope ripas, vel intra mare, seu in aliqua parte illius, aut portibus seu plagis (quod Deus avertat) aut quovis alio voluntario aut necessitato, informato aut pacifico modo, eos inibi applicare contingat, in quacumque ripam, portum, aut plagam dictarum terrarum, quinimò illi favore & opere gratiosis recipiantur, & benigne tractentur, restituendo & restitui faciendo res & bona eorum, in talibus navigiis conducta, si ea per aliquem vel aliquos detineri & occupari contingat, vel in posterum occupabuntur aut detinebuntur, ad effectum, ut stante hujusmodi bona comparatione eorum querele cessent, & illi libentiori animo conducant ad loca praedicta se & eorum merces. Et ut Christi fideles ad praemissa alliciantur, ac ab eis, naufragium hujusmodi patientibus, promissa subsidia praebentur, omnibus & singulis utriusque sexus Christi fidelibus, qui auxilium, & consi-

consilium, & favorem, naufragium patientibus in reparatione & conservatione suorum bonorum praestiterint, 10. annos & rotidem quadragenas, de inunctis eis poenitentis, in Domino relaxamus. Rom. 22. Octob. 1554.

Paulus Tertius.

Furatur res, quae jacens post naufragium in ripis aut portibus locorum maritimarum diripitur, repulso omni consuetudinis praetextu, nisi restituatur.

CAP. II.

Illius Papa II. considerans, tam civili, quam canonica lege, licere unicuique naufragium suum impune colligere, ac iacta in mari, allevandi oneris causa, recuperare, illaque diripientes furtum committere, & graviter delinquere, ac Christianos naufragium patientes, rebus suis spoliantes, diversis poenis puniri: & propterea consuetudinem praedictam, tanquam contra regulam fidei, qua unus alteri auxilio esse tenetur, merito corruptelam appellari, neminique suffragari debere, cuiuscunque temporis cursu munitam: Volensque (sicut ejus incumbat pastorali officio) omnium mari terraque ad almam urbem nostram venientium, securitati & tranquillitati providere, periculisque huiusmodi obviare, ac venientium ad almam urbem, ex omnibus mundi partibus, tanquam ad matrem, de necessariis cum opulencia providere, necnon animarum eorundem Christi fidelium saluti consulere, motu proprio, non ad alicujus sibi super hoc oblate petitionis instantiam, sed de ejus mera delibera-

tione, & ex certa sua scientia, consuetudinem capiendi & retinendi bona, per naufragium vel iactum, levandi navis gratia, aut alia necessitate urgente, factum ad littora maris, civitatum, terrarum, & locorum Rom. Ecclesiae mediate vel immediate subjectorum pertinentia, allegari non posse, illamque nulli, in iudicio vel extra illud, suffragari debere, auctoritate Apostolica decrevit & declaravit: Et ultra poenas, tam a lege, quam a canone, contra tales spoliantes bonis suis Christianos naufragium patientes, & raptores in littore maris, civitatum, terrarum & locorum, Romanae Ecclesiae mediate vel immediate subjectorum, hactenus inflatas, quas pro potiori cautela innovavit & confirmavit, talium spoliantium, cuiuscunque auctoritatis & dignitatis forent, bona & iura quaecunque praemissa, confiscavit & publicavit, illaque Camerae Apostolicae confiscata, & publicata, & locorum dominos id fieri permittentes, excommunicatos eo ipso fore decrevit, & etiam declaravit: Distosque raptores in flagranti crimine repositos, ut latrones & grassatores puniri posse, alias ut fures: praeterquam, si nautis in manifesto naufragii & submersionis periculo constitutis, eorum opem & auxilium implorantibus & expostulentibus, non absque vitae discrimine, in personarum & rerum conservatione auxilio fuerint, vel alias ab imminente & praesentanei naufragii periculis, ipsorum labore & opera liberaverint, & salvos reddiderint, aut bona iam deperdita recuperaverint.

F I N I S.



SEPTIMI DECRE- TALIIUM

LIBER TERTIUS.

TITULUS I.

DE VITA ET HONESTATE CLERICORUM.

Leo Decimus, in Concilio Lateran.

Clerici habitus decore modesti incedant, omnem luxu ornatu fugientes, sub poena beneficiorum, quae possident.

CAPUT. I.

Clerici temperate ac modeste omnia faciant, & tam beneficiati, quam in sacris ordinibus constituti, a comam neque barbam non nutriant, neque mulas aut equos cum phaleris, ornamentisque ex velluto aut serico factis, habeant, sed ejusmodi rebus, ex panno tantum aut corio simpliciter

utantur. Si quis contrafecerit, excommunicationem incurrat, & si post legitimam admonitionem in huiusmodi pertinacia obstinatus permanferit, beneficiis omnibus, quaecunque habet, privatus sit, & esse censetur, eaque sic vacantia, a sede Apostolica libere impetrata valeant.

Pius Quartus.

Clerici non solum internam vitam munditiam, verum etiam externam decentem habitum ornatu & modestam vitam integritatem & gravitatem probent.

Cap. clericus, de vita & honestate clericorum. En Concilio Carthaginiensi.

•••••